

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 21 MEI 1924

No. 438

INHOUD

OVERHEID, INFLATIE EN KAPITAALVORMING II (Slot) door Prof. Mr. G. W. J. Bruins.....	Biz. 454
Het Havenverkeer te Rotterdam III (Slot) door Jan Schülthuis	455
Verslag van de Commissie voor de Indische Vennoot- schapsbelasting ingesteld bij beschikking van den Mi- nister van Koloniën van 16 November 1923, No. 17 (Nederlandsche Commissie) door Prof. Mr. A. van Gijn	458
De Rijksmiddelen	459
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De Amerikaanse Koopvaardijvloot door Dr. Neil van Aken	460
De nieuwe Woningpolitiek door Dr. T. E. Gregory ..	462
AANTEEKENING:	
Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen te Amsterdam	464
INGEZONDEN STUKKEN:	
Het naschrift van Mr. Ries door Prof. Dr. Ch. Raaij- makers S. J. met naschrift door Mr. L. A. Ries..	464
MAANDLIJFERS:	
Emissies in April 1924	466
Rijkspostspaarbank	466
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	466
Productie der Kolenmijnen	466
Overzicht der Rijksmiddelen	466
Handelsbeweging over de maand April 1924	467
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	468—475
Geldkoersen. Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeerswezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.

Redacteur-Secretaris van het weekblad: D. J. Wansink.

20 MEI 1924.

Het aanbod van geld bleef deze week aanhouden en daar de omzetten op de effectenmarkt uiterst gering zijn daalde de prolongatierente, nadat aan de vraag voor de medio voldaan was, nog weder belangrijk. Na 4½ pCt. op Maandag werd Vrijdag en Zaterdag 3 pCt. genoteerd. Ook voor callgeld was niet veel vraag en aan het einde der week was meestal niet meer dan 2½ pCt. te maken. In overeenstemming hiermede liep ook de discountorente verder terug, zoodat ten slotte enkele posten zelfs voor 3½ pCt. werden afgedaan.

* *

Bij de inschrijving op schatkistpapier op gisteren werd in totaal ingeschreven voor f 106.158.000. Toegewezen werden f 44.670.000 driemaandspromessen à f 990,43 of 3¼/16 pCt.; f 6.050.000 zesmaandspromessen à f 980,— of 3½/16 pCt. en f 23.736.000 biljetten à f 1005,— of 4½ pCt.

* *

Op de weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels met f 60,6 miljoen te zijn afgenomen. Deze daling laat zich nagenoeg geheel verklaren uit het terugloopen van de rechtstreeks

bij de Bank geplaatste schatkistpromessen van f 104 tot f 47 miljoen. De beleeningen liepen van f 142,8 tot f 140,6 miljoen terug.

De zilvervoorraad der Bank steeg met nagenoeg f 300.000; de post papier op het buitenland blijkt met f 3.1 miljoen te zijn afgenomen. Van meer beteekenis is, dat de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een vermeerdering van f 101,7 miljoen vertoonden. Blijkbaar heeft de Bank in de afgelopen week het provenu van de in de Vereenigde Staten uitgegeven dollarleening van den Staat ter realisatie overgenomen. Hierop wijst, behalve de reeds vermelde sterke aflossing van schatkistpapier, ook de omstandigheid, dat het debetsaldo van het Rijk bij de Bank, blijkens den vorigen weekstaat nog f 13,1 miljoen, plaats gemaakt heeft voor een tegoed in rekening-courant ten bedrage van f 33,9 miljoen.

De biljettencirculatie daalde met f 24,4 miljoen. De rekening-courant-saldi van anderen stelden zich f 14,1 miljoen hooger. Het beschikbaar metaal-saldo blijkt met nagenoeg f 4,3 miljoen te zijn gedaald.

* *

De daling van de Frankenkoersen bleef ook Dinsdag nog aanhouden. Voor 14,55 en 12,25 werd afgedaan. Gebruik makende van de technische positie van de markt, waarop in enkele dagen weder belangrijke blanco posities waren ontstaan en gesteund door dekkingen voor Duitsche rekening van achterstallige posten per de medio, greep de Fransche Regeering weder krachtig in en dreef den koers voor Fransche Francs weder op tot 15,80 à 15,90. De grondtoon bleef echter zwak, al spoedig liep de koers weder terug tot 15,20 en ondanks nieuwen steun werd in de nieuwe week weder voor 14,70 verhandeld. In de overige wissels kwam per saldo niet veel verandering.

LONDEN, 17 MEI 1924.

Nadat gedurende de eerste dagen van deze week kort crediet op de geldmarkt vrij sterk aangeboden was, onttrokken de volgende dagen eenige banken grootere bedragen en was er Woensdag zelfs sprake van leenen bij de Bank of England. Daggeld, dat Dinsdag nog tegen 1½ pCt. aangeboden was, kostte Woensdag en Donderdag tusschen 2¼ en ¼ pCt. Eerst Vrijdag kwam de markt in het bezit van nieuwe middelen en liep de koers van daggeld terug tot 2 pCt. Zevendagsche leeningen werden tegen 2½ pCt. vernieuwd.

De discountmarkt was flauwer. De transacties waren zeer beperkt en niets vermeldenswaardigs viel voor.

2-mnds. prima bankaccept. 2½/16—3; 3-mnds. idem 3; 4-mnds. idem 3¼/16—½; 6-mnds. idem 3½—¼ pCt.

OVERHEID, INFLATIE EN KAPITAAL-VORMING.

II. (Slot.)

Het-geschilpunt tusschen den heer Wibaut en Mr. Vissering kunnen wij thans verder ter zijde laten.

Hetgeen ik in het nummer van 16 April schreef geeft den heer Wibaut echter aanleiding hieraan een beschouwing vast te knoopen over de vraag, hoever de overheid behoort te gaan met haar uitgaven op den buitengewonen dienst en welke criteria hierbij hebben te gelden. Deze quaestie is voor ons land thans inderdaad van zoo groot belang, dat het noodzakelijk is, aan dit punt een afzonderlijke beschouwing te wijden.

De vorige week stelden wij, dat de vraag, of de overheid inflatorisch werkt, een vraag is van kasbeleid.

Beslissend is, of, ten einde aan de financieele eischen der overheid te voldoen, al dan niet kunstmatige koopkrachtcreatie noodzakelijk is. Een overheid, die van een spaarzaam volk weinig vraagt in den vorm van belastingen, welke inzonderheid de surplusvorming benadeelen, zal, wanneer zij het vertrouwen blijft behouden, langen tijd kunnen doorgaan met zelfs belangrijke tekorten op den gewonen dienst uit leeninggeld te dekken. Een overheid daarentegen, die een omgekeerde belastingpolitiek voert, loopt de kans om, terwijl haar gewone dienst wellicht sluitend is, zelfs bij matige kapitaalsuitgaven de grens te overschrijden.

Dat dit laatste zich in eenig land kon voordoen, was zelfs een paar jaar geleden nog nauwelijks te voorzien. Bij een binnen redelijke grenzen blijvende overheidsbemoeying zal dit dan ook niet het geval zijn. Integendeel, dan zal in den regel een juist begrootingsbeleid, waarbij de belastingpolitiek voldoende surplusvorming mogelijk laat en van dit surplus de staat voor haar buitengewonen dienst niet meer vraagt dan redelijk is, een juist kasbeleid zonder meer mogelijk maken.

Dit is, wat in de door den heer Wibaut aangehaalde zinsneden uit mijn Memorandum voor de Brusselsche Conferentie, wordt uitgedrukt. Primair is daar de eisch van kasbeleid, dat aan alle additioneele koopkrachtcreatie aan de zijde der overheid een eind wordt gemaakt, waaraan dan in de tweede plaats de eisch van een juist begrootingsbeleid — een sluitende gewonen dienst en een beperking van den buitengewonen dienst tot kapitaalsuitgaven — verbonden wordt.

De toestand hier te lande is thans echter van dien aard, dat met grooten ernst de vraag moet worden gesteld of, zelfs indien op het oogenblik ons staatsbudget, wat den gewonen dienst betreft, sluitend was, desalniettemin de gezamenlijke financieele eischen door de overheid in haar verschillende geledingen aan het Nederlandsche volk gesteld, niet verder gaan dan het wezenlijk belang van dit volk toelaat. Dit behoeft, ik merkte het reeds in mijn eerste artikel op, niet tot inflatie te leiden. Weet de overheid hare leeningsbehoefte tijdig in het buitenland te dekken, dan kan kunstmatige koopkrachtcreatie in het binnenland worden vermeden. Wat evenwel niet vermeden kan worden, is de intering op het volksvermogen — een vraag, die op den duur voor het werkelijk en blijvend belang van het Nederlandsche volk van grooter beteekenis nog is dan inflatie.

Er komt bij, dat een ieder het al of niet bestaan van inflatie iederen avond uit de in de courant gepubliceerde dollarkoersen kan aflezen, terwijl de intering op het volksvermogen veel dieper kan invreten alvorens de onvermijdelijke consequenties van stijging van rentevoet, toenemende werkloosheid en achteruitgang van levensstandaard duidelijk aan den dag treden en als symptomen van een dergelijke intering worden erkend. Immers men kan, als men wil, duizend en een oorzaken voor deze verschijnselen aanvoeren, waar-

mede men kan trachten de eigenlijke oorzaak, het verkeerde overheidsbeleid, te bemantelen.

De redenen, waarom ik meen, dat ons land thans in dezen toestand verkeert en — wat het geval bij uitstek ernstig maakt — van de vergelijkbare landen van Europa *alleen* in dezen toestand verkeert, heb ik in „De Gids” van October van verleden jaar uitvoerig uiteengezet, zoodat ik daarop thans niet zal terugkomen.

Den heer Wibaut geef ik toe, dat, wanneer men van intering spreekt, men, wat de verhouding met het buitenland betreft, het geheel van schulden en vorderingen met den vreemde in aanmerking moet nemen. Op deze balans komen, naast ernstige passiva, ook enkele activa voor, waaronder met name de niet onbelangrijke toeneming in het bezit aan dollarfondsen gedurende de laatste jaren.

Daar staat evenwel in de eerste plaats tegenover, dat in de afgelopen jaren voor uitbreiding van het productieapparaat hier te lande slechts uiterst geringe bedragen zijn besteed, ver blijvend beneden hetgeen noodig is, wil de ontwikkeling van dit apparaat gelijken tred kunnen houden met den groei der bevolking.

Verder zou ik den heer Wibaut willen antwoorden, dat, wanneer ik meen, dat het door de belastingen zonder twijfel sterk verminderde jaarlijksche surplus in de eerste plaats voor uitbreiding van dit productieapparaat heeft te dienen, dit niet is, omdat ik deze behoeften in rang hooger zou achten dan vele, die door de overheid worden verzorgd. Met den groei van dit productieapparaat hangen ook voor de overheid verschillende kapitaalsuitgaven — zoo voor verkeersdoel-einden, havenaanleg etc. — ten nauwste samen en noodzakelijk is, dat in deze groeiende behoeften in gelijk tempo wordt voorzien. Aantrekking van vreemd kapitaal voor uitbreiding van het particulier productie-apparaat leidt echter onvermijdelijk tot een vorm van economische knechtschap, zoodat, indien de eigen surplusvorming onvoldoende is, het nog maar beter is, dat het de overheid is, die in den vreemde leent.

Wat evenwel op den voorgrond dient te staan is, dat aan een dichtbevolkt, voor zijn levensbehoefte en grondstoffen op den vreemde aangewezen land, in den meest categorischen vorm de eisch moet worden gesteld, dat de eigen surplusvorming althans niet geringer is dan de totale eigen kapitaalbehoefte. Aan dezen eisch voldeed Nederland vóór den oorlog ten volle en voldoen de meeste vergelijkbare landen thans opnieuw. Voor Nederland is dit echter, naar alle teekenen aanwijzen, thans niet het geval en vermoedelijk staan wij zelfs voor belangrijke jaarlijksche tekorten.

Het ontbreken van bruikbaar statistisch materiaal en van de resultaten van onderzoekingen van de soort als waarmede Sir Josiah Stamp zich ten opzichte van Engeland buitengewone verdiensten verworven heeft, maken het niet mogelijk een en ander in cijfers uit te drukken. De feiten spreken echter een steeds duidelijker taal. Het voortdurend leenen door de overheid in het buitenland, de abnormaal hoge rentestand voor leeningen op langere termijn, het chronisch karakter, dat de werkloosheid hier te lande dreigt aan te nemen, zijn altemaal symptomen, die met toenemenden nadruk in eenzelfde richting wijzen.

Ook de werkloosheid. Dezer dagen is in de jaarvergadering van het N.V.V. gebleken, dat het karakter, dat dit vraagstuk hier te lande bezig is aan te nemen, ook in dezen kring bezorgdheid begint te wekken. Er is over deze quaestie nog wel meer te zeggen. Zoo is het de vraag, of de cijfers zich inderdaad voor alle bedrijfstakken tot de bruikbare en voldoende vakkundige krachten beperken, en mag voorts de invloed van het geldend stelsel van werkloosheidssteun niet over het hoofd worden gezien. Ook wanneer men dit alles in aanmerking neemt, blijven de cijfers echter ernstig.

Op de bedoelde vergadering van het N.V.V. meende de heer Van der Walle hierin een argument te kunnen vinden voor een hernieuwde aanprijzing van protectie. Bedriegen echter niet alle aanwijzingen, dan is het veeleer het vraagstuk der kapitaalvoorziening, dat hier met toenemenden nadruk op den voorgrond behoort te worden gesteld. Overigens is het bovendien de vraag, of, zelfs indien de kapitaalvorming in de kringen dergenen, die vóór den oorlog in de eerste plaats in deze behoeften voorzagen, voldoende ware, zij nog gelijke geneigdheid in dit opzicht zoude vertoonen als voorheen. Tot die geneigdheid werkt, om een feit uit den jongsten tijd te noemen, b.v. niet mede, dat, terwijl in Engeland, waar van een tekort aan eigen kapitaalvoorziening niet gesproken kan worden, de labour-kanselier Snowden voorstelt de nog uit den oorlog gebleven rest der vennootschapsbelasting in te trekken, de heer Wibaut tegelijkertijd hier te lande in de Eerste Kamer mededeeling doet van plannen om de bestaande dividend- en tantiëmebelasting, die op de meeste bedrijven reeds veel zwaarder drukt dan de weldra tot het verleden behorende Engelse Corporation Profits Tax, te vervangen door een progressieve winstbelasting van veel hooger opbrengst.

Intusschen, niet dergelijke nevenquaesties, hoe belangrijk op zich zelf, zijn thans aan de orde. Waar het om gaat, is dit, dat de Nederlandsche overheid, in haar verschillende geledingen, haar huishouden heeft uitgezet tot ver buiten de grens van wat met het oog op de noodzakelijke surplusvorming toelaatbaar is. De belangen, die de overheid hiermede dient, mogen hunne beteekenis hebben, dit dienen is in den huidige omvang en op de huidige wijze te duur gekocht, wanneer dit geschiedt tot den prijs van een toenemende belasting van het nageslacht en een onnoodige vergroting van de reserve armée van werklooze valiede arbeiders.

Op dit alles kan niet genoeg gewezen worden. Niet door een eenzijdig voorop stellen van de geldbehoeften van den Staat en door voorziening van een steeds ruimeren cirkel van belangen door dien Staat, wordt thans het wezenlijk belang der Nederlandsche volksgemeenschap gediend. Dit belang eischt integendeel, dat de verschillende overheidsorganen hun uitgaven, gewone minstens evenzeer als buitengewone, zullen terugbrengen tot zoodanig peil, dat in de verzorging van de door de overheid aan zich getrokken belangen en van de overige primaire gemeenschapsbelangen een juist evenwicht wordt verkregen. Dit evenwicht is thans in Nederland op uiterst bedenkelijke wijze verstoord.

B.

HET HAVENVERKEER TE ROTTERDAM.

III. (Slot.)

Rijnvaart-acte.

Ongetwijfeld heeft Rotterdam ten eerste geleden onder de vele schendingen der Rijnvaart-Acte door de bezettingsoverheid, die gedurende de verscherpte bezetting van het Roer- en Rijngebied in 1923 aan de orde van den dag waren en ook nu nog niet geheel hebben opgehouden, de vrije vaart te belemmeren op den Rijn „van Bazel tot de open zee, hetzij naar beneden, hetzij naar boven”, zooals de Acte die bedoelt te verzekeren voor „de schepen van alle natiën.” Wel heeft onze regeering tegen schendingen der acte van Mannheim telkens krachtig geprotesteerd en dikwijls met succes, doch de maatregel had dan reeds eenigen tijd gegolden en zijn kwaden invloed uitgeoefend ten nadeele van Rotterdam. Het is moeilijk na te gaan, in hoe verre de reeds genoemde nieuwe achteruitgang in 1923 van het Rotterdamse haven- en Rijnverkeer het directe gevolg is geweest van de inbreuken op de Rijnvaart-acte en in hoe verre hij op rekening moet worden gesteld van het Duitsche lijdelijk verzet, de moeilijkheden, welke

de bezettende mogendheden de Duitsche bedrijven in den weg legden en van den verergerden economischen toestand in Duitschland, die vooral weer het gevolg was van de Roerbezetting met den steeds verderen val der Mark en de vermindering der Duitsche koopkracht. Nog wil ik niet nalaten op te merken, dat de maatregelen, die als inbreuken op de Rijnvaart-Acte te beschouwen waren, officieel evenzeer voor het Belgische en Fransche als voor het Nederlandsche verkeer golden. De inbreuken op de Rijnvaart-Acte hebben een groot aantal artikelen dier acte betroffen en Nederlandsche scheepvaartondernemers op den Rijn dienden sedert het begin van 1923 haar inhoud goed te kennen, ten einde voortdurend de hulp van onze Regeering in te roepen. Daarbij is voortdurend gebleken, hoe uitstekend de Rijnvaart-Acte in 1868 is samengesteld door Frankrijk, Pruisen, Nederland, Beieren, Baden en Hessen.

In deel XII art. 354 van het Vredesverdrag van Versailles wordt bepaald, dat het Verdrag van Mannheim van 17 October 1868 ook verder op de Rijn-scheepvaart van toepassing zal blijven, behoudens enkele voorwaarden. Van die voorwaarden beteekenden sommige wijzigingen in de voorschriften der Acte, waarvoor dus de toestemming van Nederland vereischt werd. Daarom bepaalde art. 354 van het Verdrag van Versailles, dat de geallieerden met ons land in onderhandeling zouden treden tot het verkrijgen van die toestemming. Deze onderhandelingen hebben ertoe geleid, dat Nederland zich heeft aangesloten bij die artikelen van het Verdrag van Versailles, die de Rijnvaart betreffen, waarbij echter onzerzijds eenige voorwaarden werden gesteld, die door de geallieerden zijn aanvaard. De veranderingen, die ten gevolge van het Verdrag van Versailles in de voorschriften der Rijnvaart-Acte zijn gebracht, betreffen vooral de Centrale Commissie voor de Rijnvaart, die volgens art. 43 der Acte in het algemeen tot taak heeft het toezicht op de richtige nakoming van het Verdrag en waarin de verschillende oeverstaten hun vertegenwoordigers hebben. Sedert het Verdrag van Versailles is de Centrale Commissie gevestigd te Straatsburg, in plaats van, zooals vroeger, te Mannheim. Artikel 355 van het Verdrag van Versailles bepaalt, dat de Commissie bestaat uit 19 leden, waarvan twee Nederlanders, twee Zwitsers, vier Duitschers, vier Franschen, twee Engelschen, twee Italianen en twee Belgen, terwijl Frankrijk bovendien den voorzitter aanwijst. Volgens de oorspronkelijke voorschriften der acte (art. 43) benoemde iedere oeverstaat (waartoe sedert 1871 Frankrijk niet meer behoorde) een lid der Centrale Commissie. Zwitserland trad vóór het Verdrag van Versailles niet als oeverstaat op en is dus eerst sedert het in werking treden van dat Verdrag in de Centrale Commissie vertegenwoordigd, evenals Italië, België en Engeland. Een andere wijziging, die het Verdrag van Versailles aanbracht, met betrekking tot de Centrale Commissie, betreft de wijze, waarop haar besluiten van kracht worden. In de Rijnvaart-Acte van 1868 wordt wel gesproken van besluiten, die bij volstrekte meerderheid van stemmen worden genomen, doch eigenlijk diende hier eerder van adviezen te worden gesproken, want de besluiten werden eerst verbindend na goedkeuring door de Regeeringen der oeverstaten (art. 46). Ieder der oeverstaten kon dus ten slotte de uitvoering van een besluit der Centrale Commissie verhinderen. Het Verdrag van Versailles bracht hierin verandering door in art. 355 te bepalen: „onafhankelijk van het aantal harer aanwezige leden zal iedere delegatie recht hebben op een aantal stemmen gelijk aan het aantal haar toegekende vertegenwoordigers.” Over de wijze, waarop de besluiten der Centrale Commissie bindende kracht verkrijgen, vermeldt het Verdrag van Versailles niets en men zou dus kunnen aannemen, dat daaromtrent de oude bepaling van kracht bleef. De geallieerde mogendheden waren echter deze meening niet toegedaan en als resultaat der

onderhandelingen, die door die mogendheden in 1920 tot 1923 met Nederland zijn gevoerd ter uitvoering van het in art. 354 van het Verdrag van Versailles vermelde voornemen om met Nederland tot overeenstemming te geraken over de wijzigingen in het Verdrag van Mannheim, is besloten bij additioneel protocol, geteekend 29 Maart 1923, dat: „de besluiten der Centrale Commissie voor de Rijnvaart worden genomen met meerderheid van stemmen. Geen staat is gehouden de uitvoering van diegene der besluiten te verzekeren, aan welke hij zijn goedkeuring mocht weigeren.”

Is hiermede dus voor de vroegere oeverstaten het recht van veto over de besluiten der Centrale Commissie verdwenen, hun medewerking bij de uitvoering van besluiten, waarmede zij het niet eens zijn, kan van hen niet worden gevorderd.

Reeds eerder, bij het protocol van 21 Januari 1921 waren de geallieerden (België, Frankrijk, Groot-Brittannië en Italië) met Nederland tot overeenstemming gekomen omtrent de overige voorwaarden, waarop Nederland zich aansloot bij de artikelen van het Verdrag van Versailles, die de Rijnvaart betreffen. Volgens één dier voorwaarden wordt het aantal der Nederlandsche leden van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart van 2 gebracht op 3.

Onze Regeering heeft zich steeds groote moeite gegeven voor de verkrijging van rechtsherstel, zoodra schendingen der Rijnvaart-Acte werden geconstateerd en wanneer deze door de Nederlandsche delegatie der Centrale Commissie voor de Rijnvaart in de vergaderingen der Commissie ter tafel werden gebracht, dan waren de pogingen om haar medeleden van de juistheid van haar standpunt te overtuigen, nooit vruchteloos. Wel kwam het voor, dat dezen den uitzonderings-toestand als excuus aanvoerden, doch altijd werd de afwijking van de voorschriften der acte betreurd en herhaaldelijk hersteld. Het is namelijk eigenaardig, dat de Fransche en Belgische Regeeringen steeds op het standpunt hebben gestaan, dat de Rijnvaart-Acte moest worden nagekomen. Minister van Karnebeek kon zelfs in de eerste maanden der Roerbzetting aan de Tweede Kamer mededeelen, dat de Fransche Regeering hem dit uitdrukkelijk had laten weten. Zoo is dan ook in December 1923 in een vergadering der Centrale Commissie een resolutie aangenomen, waarin werd toegegeven, dat in 1923 herhaaldelijk is afgeweken van de Rijnvaart-Acte en waarin de wensch werd uitgesproken, dat ten spoedigste de toestand werd hersteld op de basis der acte. In een vroegere zitting der Centrale Commissie was reeds bij resolutie geconstateerd, dat de Fransche en Belgische vertegenwoordigers mededeeling hadden gedaan van den wensch hunner Regeeringen om het Verdrag van 1868 te respecteren. Weinig in overeenstemming met de houding van de vertegenwoordigers van de bezettende mogendheden in de Centrale Commissie is dikwijls die geweest van haar militaire en burgerlijke ambtenaren aan den Rijn. In zijn Memorie van Antwoord aangaande Hoofdstuk III van de begroting over 1924 heeft Minister van Karnebeek medegedeeld, dat alle schendingen der Rijnvaart-Acte, die in 1923 zijn vorgekomen, door de Nederlandsche delegatie in de Centrale Commissie voor de Rijnvaart ter sprake zijn gebracht, het laatst in de zitting der Commissie van December 1923. Reeds door dit Nederlandsche optreden zijn vele der bezwaren geleidelijk uit den weg geruimd en sedert het Duitsche lijdelijk verzet in het Roergebied is gestaakt, en zoowel daar als in het Rijnland de bezetting geleidelijk minder scherp wordt toegepast, zijn reeds spoedig de schendingen van de Rijnvaart-Acte minder talrijk geworden en vele maatregelen van de bezettende mogendheden, welke met die acte niet waren overeen te brengen, zijn ingetrokken, zoodat tegenwoordig nog slechts op enkele punten van geen overwegend belang bezwaren worden ondervonden. Een opsomming der in 1923 vorgekomen schendingen der acte zou dus nog slechts historische

waarde hebben en dient om verschillende redenen hier liever achterwege te worden gelaten. Al mag dus worden geconstateerd, dat in den loop van 1923 de Rijnvaart en dus het Rotterdamsche havenverkeer zeer hebben geleden onder de inbreuken, welke in dat jaar op het Verdrag van Mannheim zijn gemaakt, zoo dient tevens te worden erkend, dat een herstel door zulke maatregelen der bezettende mogendheden niet meer van beteekenis wordt belemmerd. Tijdverlies en beperkende voorschriften, die in 1923 een groot gedeelte van het verkeer van den Rijn verwijderd hielden, behoorren grootendeels tot de geschiedenis. Vermelding verdient nog, dat in de bepalingen van het Verdrag van Versailles, waarmede Nederland zich heeft vereenigd, besloten is tot een herziening van de Rijnvaart-Acte. Door eenige der in de Centrale Commissie voor de Rijnvaart vertegenwoordigde staten zijn daartoe ontwerpen ingediend, met welke bespreking in de bijeenkomst der Commissie van April 1924 een aanvang is gemaakt.

Concurrentie van Duitsche havens en verkeersverschuivingen in het achterland.

Dat valuta-concurrentie, ook wat de verhouding tot concurrerende havens aangaat, tijdelijk is, is gebleken ten opzichte van Hamburg, waarvan Rotterdam bij het verkeer naar zijn Bovenrijnsche achterland langen tijd veel last heeft gehad. De bezwaren, die in 1923 de Rijnvaart ondervond, hebben die Hamburgsche concurrentie in de hand gewerkt. Goederen, die gewoon waren hun weg naar of van de gebieden van den Bovenrijn en zijn zijrivieren Main en Neckar te vinden via Rotterdam, gingen over Hamburg, waar de overlading veel goedkooper was en dat tevens een grooten voorsprong had door de zeer lage Duitsche spoorvrachten en de gelegenheid om het bezette gebied te vermijden. De invoering van overlaadtarieven te Hamburg in shillings, waartoe in den loop van 1923 werd overgegaan, deed reeds een gedeelte der door Hamburg geboden voordeelen verdwijnen. Later gaven de stabilisatie van het Duitsche ruilmiddel, verhooging der Duitsche spoorwegtarieven en het herstel van het Rijnverkeer aan Rotterdam weder een deel van zijn tijdelijk verloren achterland terug. Wel vormen de Duitsche spoortarieven nog steeds een bescherming van de Duitsche havens tegenover Rotterdam. Zoo kostte onlangs nog het vervoer van een wagon meel van Hamburg naar Tetschen, het grensstation voor Tsjechoslowakije, 267 goudmark en van Emmerik-grens 320 goudmark. Voor de beoordeeling of voor dit vervoer per spoor Rotterdam met Hamburg kan concurreren, moest dan bij het Emmeriksche tarief nog de vracht Rotterdam-Emmerik worden opgeteld. Overigens heeft Rotterdam ook vroeger zijn plaats onder de Europeesche havens kunnen behouden, ondanks tariefpolitiek der spoorwegen in zijn achterland, omdat de ontwikkeling van onze haven nu eenmaal minder wordt beheerscht door het vervoer per spoor, dan door den voor haar zoo waardevollen verkeersweg, den vrijen Rijn. Valuta-oorzaken en de belemmering der vrije vaart op den Rijn hebben tijdelijk de spoorwegen in staat gesteld, krachtiger dan anders mogelijk ware geweest, mede te werken tot onttrekking aan Rotterdam van een deel van zijn achterland, doch bij het verdwijnen dier oorzaken mag worden verwacht, dat Rotterdam in mindere mate dan in de laatste jaren de concurrentie van de Duitsche havens zal gevoelen. Reeds betoogde in Maart een in „Handelsberichten” opgenomen consulaire bericht uit Duitschland, dat in verband met de meerdere waardevastheid der mark de Nederlandsche en Belgische havens in verbinding met de Rijnscheepvaart weder een goede kans krijgen, de concurrentie met Hamburg en Bremen op te nemen. In Hamburgsche handelskringen werd er met klem op aangedrongen, goedkoop te werken en met maatregelen van overheidswege (speciale spoorvrachttarieven, vermindering van kadegel-

den) de concurrentiemogelijkheid der Duitse havens te verbeteren. Deze Hamburgsche klachten zijn een bemoedigend verschijnsel voor de Nederlandsche havens. Ook een correspondent der Nieuwe Rotterdamse Courant wees in dienzelfden tijd op de verandering, welke in de verhouding der verzendingskosten over Hamburg/Bremen eenerzijds en Rotterdam anderzijds geschapen is door de stabilisatie der mark en de verhooging der spoorvrachten, waardoor bijvoorbeeld kolen uit het Roergebied naar Hamburg weder veel goedkooper over Rotterdam kunnen worden verzonden dan te land, hetgeen in den tijd der Duitse inflatie en lage spoorvrachten niet het geval was. Toch is in den allerlaatsten tijd de kwestie van de bevoordeeling der Duitse havens door de Duitse spoorwegtarieven weder op den voorgrond gekomen. Ongetwijfeld kan zulke bevoordeeling in vele gedeelten van ons achterland voor de Duitse havens succes hebben ten nadeele van Rotterdam en de ongerustheid, die zij in Nederland heeft gaande gemaakt, is voor onze Regeering aanleiding geweest, zich te Berlijn te beklagen. Volgens de laatste in de dagbladen verschenen berichten schijnt er kans te bestaan, dat zij daarmede iets zal bereiken.

Verder dient in het oog te worden gehouden het gevaar, dat den Rotterdamschen invloed in zijn achterland wacht ten gevolge van uitbreiding in het Duitse kanalenstelsel.

Het Mittellandkanaal, dat reeds den Rijn verbindt met Hannover en het Wezergebied, zal worden doorgetrokken naar Maagdenburg, waardoor de Rijn en zijn stroomgebied voor groote binnenschepen in verbinding zal staan met de Elbe en Hamburg. Meer en meer dient met kanalen rekening te worden gehouden als concurrenten van rivierwaterwegen, naarmate zij op grootere vervoer-capaciteit worden ingericht en bruggen of sluizen bij het voortschrijden der techniek steeds geringere beletselen vormen voor de scheepvaart. Reeds kan voor moderne scheepvaartkanalen ten opzichte van het tijdverlies een sluis worden gelijkgesteld met een vaartafstand van slechts 5 KM. en het gaat niet meer aan, de concurrentiemogelijkheid van een kanaal tegenover een rivier als den Rijn te ontkennen met de opmerking, dat een kanaal het tegen een rivier niet kan opnemen. Van de voltooiing van het Mittellandkanaal mag dan ook zeker voor Rotterdam een merkbaarder worden van de Hamburgsche mededinging worden verwacht in streken, die tot nog toe tot Rotterdams achterland behoorden. Evenzeer echter staat daartegenover de mogelijkheid, dat door dit kanaal verdere gebieden voor Rotterdam worden ontsloten. Reeds in het jaar 1918, toen het Mittellandkanaal naar Hannover eerst in het begin zijner ontwikkeling was, werden daarop reeds 10 miljoen ton goederen vervoerd. Ter vergelijking mag worden herinnerd aan de 22½ miljoen ton, die in 1913 te Lobith van en naar Rotterdam werden uit- en ingeklaard. De geheele hoeveelheid goederen, die in dat jaar in de gezamenlijke Duitse Rijnhavens werd gelost en geladen, bedroeg 100 miljoen ton, meer dan het dubbele van het geheele goederenverkeer op alle Fransche rivieren en kanalen tezamen.

Veranderingen in de verkeersverhoudingen in Rotterdams achterland, zooals van het Mittellandkanaal, nadat dit tot Maagdenburg zal zijn voltooid, kunnen worden verwacht, zouden ook het gevolg kunnen zijn van een verbetering der verbinding tusschen Rijn en Donau. Kort na den oorlog was geruimen tijd sprake van een groot scheepvaartkanaal, dat deze verbinding zou tot stand brengen met gebruikmaking van Neckar of Main, en den directen aanvoer naar Midden-Duitschland vergemakkelijken van goederen uit Oost-Europa en Klein-Azië. Zoolang echter de zeevaart om Gibraltar geen bezwaren ondervindt en nu de zeer hooge zeevrachten slechts een tijdelijk verschijnsel zijn gebleken, is volledige uitvoering dezer plannen voorloopig onwaarschijnlijk. De waarde van den Donau

voor groot scheepvaartverkeer is boven Boedapest en zeker boven Weenen bovendien niet groot en om de rivier daar voldoende bevaarbaar te maken, zouden zulke groote en kostbare werken noodig zijn, dat deze nog wel geruimen tijd op zich zullen laten wachten. Toen indertijd van deze plannen zoo ernstig sprake was, werd door velen daarin voor Rotterdam een ernstig gevaar gezien, doch het komt mij voor, dat ook deze verbinding eerder zou leiden tot een uitbreiding van Rotterdams achterland, vooral indien slechts wordt gedacht aan de kanaalverbinding van den Rijn met den Donau in zijn tegenwoordigen staat.

Meer gevaar voor Rotterdam ligt ongetwijfeld in de verkeersverschuivingen, die aan den linkeroever van den Rijn dreigen en die gedeeltelijk het Rijnverkeer naar Zwitserland betreffen. Reeds is het Rotterdamse aandeel in dat verkeer tegenwoordig niet groot ten gevolge van de Antwerpsche concurrentie, zoowel op den Rijn zelf als door het vervoer per spoor tot lage Belgische uitzonderingstarieven, doch gehoopt mag worden, dat bij het verdwijnen der oorzaken, die de Antwerpsche concurrentie begunstigen, Rotterdam ook weder in meerdere mate zal deelnemen aan het vervoer naar Zwitserland over den Rijn. Het is echter de vraag, of dat verkeer dan nog dezelfde omvang zal hebben als voorheen. Vóór den oorlog werd reeds 30 pCt. van den Zwitserschen overzeeschen handel geleid over Fransche havens en ook Genua werd door Zwitserland als in- en uitvoerhaven gebruikt. Het kwam echter dikwijls voor, dat bijvoorbeeld Argentijnsch graan over Rotterdam werd verzonden naar plaatsen tot aan het Meer van Genève en tot in het Kanton Uri. Het achterland van Rotterdam strekte zich toen dus dikwijls tot ver in Zwitserland uit en het Noorden van het land bediende zich zeer geregeld van Rotterdam als zeehaven. Gedurende den oorlog, toen voor Zwitserland de Rijnweg geruimen tijd vrijwel was versperd, nam bovengenoemd percentage sterk toe en vooral Cette en Bordeaux waren de zeehavens voor Zwitserland. Dit voordeel tracht na den oorlog Frankrijk te behouden, zoowel voor zijn Zuidelijke als voor de Noord-Fransche havens. Ten behoeve van Marseille wordt daarom in Zwitserland propaganda gemaakt voor de stelling, dat dit land veel minder belang heeft bij de Rijnvaart dan bij de veel kortere verbinding naar Marseille, die te verkrijgen is door kanalisatie van de Rhône met verbinding naar Genève. De Noord-Fransche havens zullen hun aandeel in het Zwitsersche verkeer moeten vergrooten door ontwikkeling en verbetering van kanalen en spoorwegen naar Straatsburg, van waaruit dan de verzending verder naar Zwitserland wordt bewerkstelligd. Een bevaarbare Rijn van Straatsburg naar Bazel zou voor deze plannen nadeelig zijn, daar hij Zwitserland te zeer zou verlokken tot direct vervoer langs den Rijn met overlading te Rotterdam en Antwerpen. Daarom gevoelt Frankrijk niets voor het bevaarbaar maken van dit gedeelte van den Rijn en verzet Zwitserland zich wegens welbegrepen belang bij den directen Rijnvaartweg zoo voortdurend tegen het recht tot waterafvoer uit den Rijn, dat Frankrijk zich bij het Verdrag van Versailles heeft bedongen. Daarmee staan in verband de Zwitsersche bezwaren tegen het lateraal kanaal op den Franschen oever van den Rijn, dat Frankrijk wenscht aan te leggen en waarvan ondanks Zwitsersch verzet het korte, eerste, Zuidelijke gedeelte reeds is goedgekeurd. Zwitserland verwacht daarvan wateronttrekking ten behoeve van de Fransche kanalen en den landbouw van den Elzas, wat voor de toekomst de regularisatie of kanalisatie van den Rijn van Bazel tot Straatsburg onmogelijk zou maken. Wel is het laterale kanaal als scheepvaartkanaal bedoeld, doch kanaalrechten en andere lasten op zulk een op Fransch gebied liggend kanaal zouden de waarde van dien scheepvaartweg illusoir kunnen maken, ten einde het Zwitsersche verkeer te leiden langs de door Frankrijk gewenschte wegen.

Bij de vermelding van Frankrijks pogingen om den Zwitserschen overzeeschen handel in meerdere mate over zijn havens te leiden, mag nog even worden stilgestaan bij de in Frankrijk en Zwitserland reeds veel besproken mogelijkheid om den scheepvaartweg der Loire Oostwaarts te verlengen door de laagte tusschen Jura en Vogezes naar den Rijn bij Bazel, wat zeker aan Rotterdam een gedeelte van zijn verkeer zou kosten. Daaraan verbindt zich dan het verdere toekomstplan van een voortzetting van dien waterweg naar de Bodensee en daarna Noord-Oostwaarts naar den Donau. Zulk een verbinding van den Donau met den Atlantischen Oceaan zou voor Rotterdam veel meer een uitschakeling uit het Centraal-Europeesche verkeer beteekenen, dan de zooveen besproken verbinding van den Donau met den Rijn.

Een dergelijk gevaar, dat bovendien minder als fantastisch toekomstplan mag worden beschouwd, zou naar mijn meening het Rijn-Schelde Kanaal kunnen meebrengen, waarvan sprake is in art. 361 van het Verdrag van Versailles. Dit artikel schrijft voor, dat, indien België binnen 25 jaar mocht besluiten tot den aanleg van een waterweg van den Rijn ter hoogte van Ruhrort naar de Maas, Duitschland gehouden is, het op Duitsch gebied liggende deel van dat kanaal aan te leggen. Indien Duitschland met den aanleg in gebreke zou blijven, geschiedt de uitvoering door de Centrale Commissie voor de Rijnvaart op kosten van Duitschland. Het Verdrag van Versailles bevat geen enkele opmerking over het feit, dat zulk een kanaal gedeeltelijk over Nederlandsch grondgebied zou dienen te loopen en het is dan ook zeer juist gezien geweest van, onze regeering, om onder de punten van voorbehoud voor haar toetreding tot de artikelen van het Verdrag, welke de Rijnvaart betreffen, de voorwaarde op te nemen, dat haar toetreding niet de toestemming van Nederland beteekent tot het graven op zijn grondgebied van een Rijn-Maas-Kanaal. Nederland heeft zich dus niet gebonden tot eenige medewerking noch tot het geven zijner toestemming tot dezen kanaalaanleg, die voor Rotterdam groote nadeelen kan meebrengen in zijn concurrentiestrijd met Antwerpen. Het is daarom zaak alle pogingen van Duitsche of Belgische zijde, die het verkrijgen dier medewerking of toestemming, zij het langs omwegen, op het oog hebben, omzichtig uit den weg te gaan. Misschien mag als zulk een poging de propaganda worden beschouwd, welke den laatsten tijd wordt gemaakt voor een kanaal van Aken naar het aan te leggen lateraal kanaal Maastricht—Maasbracht. Reeds is een commissie gevormd, waarin ook Nederlanders zitting hebben en die zich bevoordering van den aanleg van zulk een kanaal ten doel stelt. In een onlangs te Aken gehouden vergadering zijn deze plannen uitvoerig besproken. Het wil mij voorkomen, dat de wijze, waarop bij die gelegenheid eventueel te blijken Nederlandsche bezwaren werden weerlegd, haar doel voorbijschoot en eerder de strekking had, Nederland tot voorzichtigheid op te wekken.

Mijn opmerkingen in verband met het havenverkeer van Rotterdam hebben voornamelijk de gevaren betroffen, welke onze haven bedreigen of in de laatste jaren hebben bedreigd. Slechts een enkelen keer kwam ik daarbij in de gelegenheid blijk te geven van eenig optimisme voor de toekomst. Ik wil echter ten slotte niet nalaten te wijzen op de goede kansen, waarin Rotterdam zich toch ongetwijfeld kan verheugen. Als oorzaken van den achteruitgang van Rotterdams havenverkeer vallen voornamelijk slechts veranderlijke wisselkoersen aan te wijzen, internationaal-politieke verwickelingen, overgebleven uit den oorlogstijd en bovenal de met de beide eerstgenoemde oorzaken sterk verband houdende ongunstige economische toestand in vele landen, waarbij in de eerste plaats Duitschland. Weinig talrijk zijn gelukkig de pessimisten, die niet al deze oorzaken als tijdelijk beschouwen. Reeds is dit met betrekking tot Duitschland althans voorloopig

juist gebleken voor de veranderlijkheid der wisselkoersen en spoedig na de stabilisatie der Deutsche valuta zijn voor Rotterdam de nadeelen beginnen weg te vallen, welke de daling der mark ons had veroorzaakt. Van de oorzaken van internationaal-politieke aard zijn de moeilijkheden, die verband houden met de schendingen der Rijnvaart-Acte grootendeels uit den weg geruimd en bestendinging der uit dezen hoofde in 1923 geleden verliezen behoeft niet te worden gevreesd. Verder valt het niet te ontkennen, dat geleidelijk, al is het dan ook langzamer dan een koopman, reeder of expediteur wel zou wenschen, een meer verzoenende geest in West-Europa bemerkbaar wordt en nu bovendien langzamerhand het vraagstuk der niet-geregelde Duitsche schadevergoeding de economische toekomst in wat mindere mate verduistert is een optimistische kijk op Rotterdams toekomst zeker op zijn plaats, hetgeen intusschen geenszins wil zeggen, dat met een herstel van het havenverkeer ook de financiële moeilijkheden der gemeente tot het verleden zullen behoren.

Niets is sedert den oorlog veranderd aan het feit, dat Rotterdam een der best gelegen en best geoutilleerde havens is van Europa. Nog dezer dagen wekten onze haven zelf, zoowel als de gemakken, die zij biedt voor het laden en lossen van goederen, de bewondering van den directeur der haven van Montreal, een deskundige op dit gebied, die reeds 20 jaren krachtig heeft meegewerkt aan de ontwikkeling dezer Canadeesche haven tot een der grootste en best ingerichte van Noord-Amerika en die na een bezoek aan eenige der West-Europeesche havens, waar de werkmethoden bij de lossing en belading van zeeschepen nauwkeurig werden nagegaan, te Rotterdam vele voordeelen constateerde, die hij elders had gemist. Als haven voor het Duitsche achterland beschikt Rotterdam over grootere faciliteiten dan zijn concurrenten en slechts door onnatuurlijke oorzaken van tijdelijken aard kon zijn verkeer geruimen tijd worden gekortwiek. Bij geleidelijk verdwijnen dier oorzaken en verbetering in de economische verhoudingen, in de eerste plaats in Duitschland, kan een herstel niet uitblijven. Reeds valt den allerlaatsten tijd eenige verbetering te constateren en het is aan den Nederlandschen handel, de Nederlandsche scheepvaart en de vele bedrijven, voor wie te Rotterdam de bloei der haven een levenskwestic is, best toevertrouwd van iedere mogelijkheid tot herstel partij te trekken en ons havenverkeer allengs weder tot uitbreiding te doen geraken.

JAN SCHILTHUIS.

VERSLAG VAN DE COMMISSIE VOOR DE INDISCHE VENNOOTSCHAPSBELASTING INGESTELD BIJ BESCHIKKING VAN DEN MINISTER VAN KOLONIEN VAN 16 NOVEMBER 1923, No. 17 (NEDERLANDSCHE COMMISSIE).

Ziehier het verslag van eene Commissie, die met bekwamen spoed goed en praktisch werk geleverd heeft. Tusschen de uitersten op dit gebied aanbevolen, een winstbelasting met progressief tarief en een uitkeeringsbelasting met proportioneel tarief stelt de Commissie als haar voorstel een winstbelasting met proportioneel tarief. Haar pleidooi voor een belasting naar de winst boven een belasting van de uitkeeringen schijnt mij krachtig; wij hebben ons in Holland misschien wel wat blind gekeken op het systeem om de vennootschappen alleen naar hare uitdeelingen te belasten. Volgens de Commissie hier aan het woord staan wij met dien voorkeur vrijwel alleen.

Het systeem der belasting naar de uitkeeringen beval zich zelf ongetwijfeld aan door zijn eenvoudigheid. Maar hierin is in den loop der jaren nog al wat verandering gekomen; de fiscus heeft voortdurend te strijden tegen pogingen om wat feitelijk uitkeeringen zijn aan de belasting te onttrekken en hierbij zijn meer en meer moeilijke problemen naar voren gekomen.

De redeneering, dat de fiscus met het heffen van de winst die gereserveerd wordt wel wachten kan, dat zijn aandeel daarin toch te eeniger tijd wel aan hem komen zal, werd minder gemakkelijk vol te houden. En vooral geldt dit voor Indië, waar familie-vennootschappen en éénmansvennootschappen veel voorkomen, in het bijzonder ook bij de vreemde oosterlingen. De Ondernemersraad, wiens woordvoerder aanvankelijk de zuivere uitkeeringbelasting voorstond, heeft dan ook in haar jongste voorstellen correctieven meenen te moeten opnemen tegen belastingvermijding, welke echter door de Commissie te licht bevonden zijn.

Niet vereenigd heeft zich daarentegen de Commissie met den wensch van de Indische commissie om ook het, in Indië tot op zekere hoogte bestaande, stelsel van een progressief tarief te nemen voor de enkelvoudige vennootschapsbelasting, die de veelvoudige, thans in Indië geldende, vennootschapsbelasting zal vervangen. Naar het mij voorkomt volkomen terecht. Voor progressie pleit men gewoonlijk met argumenten waarbij juridische en economische beginselen worden verward. Bij de regeling van belastingen moet de zaak van economisch standpunt bezien worden en dan is er uiterst weinig voor progressie aan te voeren. Zoomin de pogingen door den Heer Zuyderhoff¹⁾ indertijd gedaan om progressie bij de vennootschapsbelasting aannemelijk te maken uit economisch oogpunt als die van den Heer Logeman²⁾ die het zelfde beproefde, schijnen mij geslaagd. De commissie wijdt echter aan zulke pogingen geen aandacht; het is haar — en m.i. terecht — genoeg dat van een afnemende behoefenschaal, welke de eenige goede grond is voor een progressieve belasting van fysieke personen, bij de vennootschap — immers slechts een door den wetgever gesanctioneerde kapitaalsassociatie — geen sprake kan zijn, zoodat afwijking van de proportionele heffing niet rechtvaardig kan zijn. Het eenige waarvoor zij wellicht in kapitaalarme landen iets zoude gevoelen, is voor een eenigszins lager tarief voor winsten, die in het bedrijf blijven, doch tot voorstellen daaromtrent komt de Commissie niet. Dat de Commissie een aangenaam gevolg acht van het onverdedigbare van een progressief tarief, dat voor een proportionele heffing naar de winst geen kapitaalantooning noodig is en dus een der groote bezwaren van het tegenwoordige stelsel vervalt, zegt zij niet met zooveel woorden, maar spreekt van zelf. De Commissie constateert trouwens nog uitdrukkelijk, dat met de eerste kapitaalantooning het groote werk in de meeste gevallen niet gedaan is, want dat toch jaarlijks zal moeten worden geconstateerd wat uit de winst aan de reserves is toegevoegd en wat van de reserves ten volle in het bedrijf wordt aangewend.

Wat aangaat het tarief meent de Commissie dat dit 10 pCt. niet mag te boven gaan op grond van vergelijkingen met andere, met Indië te vergelijken, landen. Met dit percentage wordt het in Nederlandsch-Indië arbeidende vreemde kapitaal toch reeds zwaarder getroffen dan b.v. het door de Engelschen in Britsche koloniën belegde, omdat den in het Britsche Rijk wonende aandeelhouders verrekening van het

¹⁾ Deze wil progressie, welke eenvoudig berust op de grootte der winst (onafhankelijk van het kapitaal waarmee de winst is gemaakt) en zulks op grond, dat groote vennootschappen in sterkere mate dan kleine profiteeren van de wetgeving op de naamloze vennootschappen, die het samenvoegen van groote kapitalen mogelijk maakt.

²⁾ De Heer Logeman verdedigt in zijn lezenswaardig proefschrift progressie in de heffing op grond dat de aandeelhouder in het wezen der zaak een geldschieder is en dat wat hij meer aan dividend krijgt, dan overeenkomt met den normalen rentestand, als onverdiende baten mogen worden beschouwd. Hij wil het dividend dat met de normale rente overeenkomt vrij van belasting laten waardoor, zelfs als men de overwinst proportioneel belaste, voor het geheele dividend reeds een progressief tarief zoude gelden; doch hij wil de overwinst zelf ook nog progressief belasten.

geheel of een deel der vennootschapsbelasting met hun inkomstenbelasting is toegestaan. Met het oog op de behoeften der schatkist acht de Commissie tijdelijk de heffing van 20 opcenten (dus in totaal 12 pCt.) toelaatbaar, echter niet langer dan de tegenwoordige opcenten op de inkomstenbelasting blijven bestaan.

Het komt mij voor, dat men mag hopen, dat de Minister aan de adviezen in het verslag gegeven gevolg zal geven en dat het Parlement zich mede met deze min of meer bemiddelende oplossing van het Indische vennootschapsbelastingvraagstuk zal kunnen vereenigen.

VAN GIJN.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand April 1924, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van April 1923.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand *f* 35.390.793 op tegen *f* 36.880.925 in April 1923 en vertoonden mitsdien een achteruitgang van *f* 1.490.132. De totale opbrengst in de afgelopen maand overtrof de raming met een bedrag van *f* 2.312.710.

De opbrengst over de eerste vier maanden van dit jaar bleef bij de opbrengst in de overeenkomstige maanden van 1923 een bedrag van *f* 7.741.034 ten achter, terwijl de raming met een bedrag van *f* 2.116.946 werd overschreden.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorig jaar vertoonden in April 1924 de dividend- en tantiëmebelasting, de vermogensbelasting, de suiker-, de wijn-, de zout- en de tabaksaccijns, de registratierechten, de successierechten, de invoerrechten, de statistiekrechten en de loodsgelden een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de grondbelasting, de inkomstenbelasting, de bier- en de geslachtaccijns en de zegelrechten.

In tegenstelling met de maanden Januari en Februari, toen de grondbelasting een aanmerkelijk hooger opbrengstcijfer vertoonde, dan in de overeenkomstige maanden van het vorig jaar, als gevolg van het inhalen van achterstand in de invordering, geeft deze belasting in de afgelopen maand — evenals zulks in de maand Maart het geval was — eene mindere opbrengst te boeken dan in April 1923. Tegenover eene opbrengst van *f* 1.482.457 in April 1923 staat in de afgelopen maand eene opbrengst van *f* 1.443.995, alzo eene vermindering van *f* 38.462 (vorige maand bedroeg de vermindering *f* 40.731).

De ontvangsten uit de inkomstenbelasting liepen in de afgelopen maand met *f* 3.567.770 terug. Bij vergelijking van de ontvangsten uit deze belasting over de eerste vier maanden van 1923 en 1924 worde er op gewezen, dat de bedragen zich als volgt over de verschillende dienstjaren splitsen:

	Jan. t/m. April 1923	Jan. t/m. April 1924
1920/21	<i>f</i> 1.515.548	<i>f</i> 460.338
1921/22	„ 9.721.554	„ 1.993.579
1922/23	„ 32.060.668	„ 8.717.038
1923/24	—	„ 24.608.901
Totaal	<i>f</i> 43.297.770	<i>f</i> 35.779.856

Hieruit volgt, dat van de mindere opbrengst van de inkomstenbelasting in de eerste vier maanden van 1924 in vergelijking met datzelfde tijdvak in 1923 — *f* 7.517.914 — een bedrag van *f* 7.451.767 op rekening komt van het trage vloeien van de inkomstenbelasting over het loopende dienstjaar. Van de mindere opbrengst in het eerste kwartaal 1924 — *f* 3.950.140 — kwam een bedrag van *f* 2.291.247 op rekening van het loopende dienstjaar. Hoe langer hoe minder kan gerekend worden op het binnenkomen van vroegere achterstanden; de natuurlijke daling in de opbrengst der inkomstenbelasting wordt daardoor duidelijk.

De opbrengst van de dividend- en tantiëmebelasting

is gunstiger dan de vorige maand. In vergelijking met ontvangsten uit dit middel in April 1923 valt eene vooruitgang van f 205.468 te boeken: de opbrengst was nl. f 702.900 tegenover f 497.432 in April 1923. Echter moet niet uit het oog worden verloren, dat de opbrengst ten vorigen jare abnormaal ongunstig was; immers leverden de maanden April van de jaren 1920, 1921, 1922 en 1923 respectievelijk op f 898.352, f 1.375.305, f 741.026 en f 497.432. Op zichzelf genomen biedt dus de bate van dit middel in de afgelopen maand geen reden tot verheuging.

De opbrengst der vermogensbelasting was — in tegenstelling met de opbrengsten in de maanden Februari en Maart — gunstig: een bedrag ad f 276.273 kwam in de afgelopen maand meer binnen dan in de overeenkomstige maand van het vorig jaar.

Wat den suikeraccijns betreft, valt te constateeren, dat in de afgelopen maand een klein bedrag, nl. f 40.137, meer is ontvangen dan in April 1923. De opbrengst van dezen accijns ging den laatsten tijd aanmerkelijk achteruit. In December 1923 werd ontvangen f 3.19 miljoen tegen f 3.66 miljoen in het vorig jaar, in Januari f 3.53 miljoen tegen f 3.83 miljoen, in Februari f 3.13 miljoen tegen f 3.23 miljoen en in Maart f 2.60 miljoen tegen f 3.19 miljoen. In de eerste vier maanden van dit jaar is eene bate verkregen van f 12.5 miljoen, tegenover eene raming van f 13.3 miljoen. Deze vermindering is wellicht toe te schrijven aan de verwachting van lagere prijzen, waardoor de handel zijne voorraden verkoopt, doch niet aanvult.

De lage stand van den Franc in vorige maanden heeft tot aankoop van veel Franschen wijn geleid, die thans wordt ingevoerd of waarvoor de accijnstermijnen thans vervallen. Dit verklaart de hoogere opbrengst van den wijnaccijns: tegenover eene opbrengst van f 56.073 in April 1923 staat in de afgelopen maand eene opbrengst van f 98.825. De oorzaak van den teruggang van den gedistilleerdaccijns met f 136.101 is vermoedelijk gelegen in toegenomen fraude.

De bieraccijns verminderde van f 470.294 tot f 298.610, een gevolg van het feit, dat er in vorige maanden veel voorraad is gemaakt met het oog op de komende accijnsverhoging, terwijl er thans stagnatie is.

De zoutaccijns nam toe met f 33.214, de geslachtaccijns verminderde met f 27.173 en de tabaksaccijns leverde f 207.532 meer voor de schatkist op.

De stijgende lijn, waarin de opbrengst der zegelrechten zich bewoog, zet zich niet voort. In de afgelopen maand is uit dit middel een bedrag van f 229.636 minder ontvangen dan in April 1923. De registratierechten brachten f 1.88 miljoen op tegen f 1.48 miljoen ten vorigen jare.

Van de overige middelen zijn nog te noemen de successierechten, die met f 872.817 vooruitgingen, de invoerrechten, welke een accres van f 472.322 vertoonden, de statistiekrechten, welke vermeerderden met f 92.207, en de loodsgelden, welke van f 172.729 op f 289.851 kwamen. Eenige herleving van den internationalen handel is misschien oorzaak van de vermeerdering van de ontvangsten uit de drie laatstgenoemde middelen.

De inkomsten ten bate van het „Leeningfonds 1914” bedroegen in de afgelopen maand f 10.786.889 (raming rond f 7.356.000). De oorlogswinstbelasting bracht nog f 129.810 op, zoodat de opbrengst dezer belasting sedert het begin der heffing f 792.173.250 bedraagt.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE AMERIKAANSCH E KOOPVAARDIJVLOOT.

Dr. Neil van Aken, Publicity Director der Nederlandsche Kamer van Koophandel te New York, schrijft ons d.d. 26 April jl.:

Hebben de Vereenigde Staten een koopvaardijvloot? De vraag werd dezer dagen gesteld door den Voorzitter van de United States Shipping Board. Zijn antwoord is zeer verhelderend. „Indien wij een koopvaardijvloot wenschen”, zeide hij, „zullen wij nu moeten beginnen er een te bouwen.”

Onze indruk was steeds, dat de Vereenigde Staten over de grootste koopvaardijvloot der wereld beschikten. Een recente taxatie door den Shipping Board stelde haar huidige waarde op \$ 400 miljoen. Van dit bedrag vertegenwoordigt \$ 230 miljoen ongeveer 1300 schepen, terwijl diverse activa op \$ 170 miljoen werden geschat. Dit is iets meer dan 10 pCt. van hetgeen de Vereenigde Staten voor hun koopvaardijvloot hebben uitgegeven. De totale kosten beliepen ongeveer \$ 3500 miljoen. Rekening dient er natuurlijk mede te worden gehouden, dat deze vloot in den oorlogstijd werd gebouwd. In de totale kosten zijn verder scheepswerven, scheepsbouw-steden met havens, openbare gebouwen, theaters, kerken, parken, snel-verkeersmiddelen, alle gedurende den oorlog tegen buitengewoon hooge prijzen gebouwd, begrepen.

Van de genoemde 1300 schepen doen er ongeveer 400 dienst en zijn er ongeveer 900 opgelegd. Van deze 900 zijn er 500 van hout of beton enz. onbruikbaar voor de Oceaanvaart. Er resten dus 800 schepen, welke dienst kunnen doen.

En toch hebben de Vereenigde Staten, indien wij den Voorzitter van den Shipping Board mogen gelooven, geen koopvaardijvloot, doch slechts schepen. De reden is natuurlijk duidelijk voor een ieder, die gelijk de Nederlander, de Engelschman of de Noor weet wat er voor een handelsvloot wordt vereischt. Het gaat daarbij niet alleen om schepen. Wie niet beschikt over bezwame vaklieden, kennis van den aardbol, ervaring, een goeden naam, prestige, traditie, organisatie en zeemanschap heeft, ook al beschikt hij over alle schepen ter wereld, nog geen koopvaardijvloot. Bovendien is de vloot van 800 schepen, waarover de Vereenigde Staten thans beschikken, geen organisch geheel. Zij telt teveel langzame vrachtschepen en niet genoeg snelle. Voor speciale routes bestaan geen speciale schepen en toch dient een behoorlijke koopvaardijvloot aan de eischen van het verkeer en den tijd aangepast te zijn. Amerika heeft echter schepen gebouwd, waarvan de meeste als twee druppels water op elkaar gelijken, gevolg van de massale productie als van de „flivvers” van Ford.

Toen de Voorzitter van den Shipping Board verder werd gevraagd naar zijn denkbeelden met betrekking tot een werkelijke koopvaardijvloot, gaf hij als zijn meening te kennen, dat het wenschelijk was de thans bestaande vloot af te ronden door den bouw van twee zusterschepen voor de Leviathan met een snelheid van 22 knopen of meer, ten einde een wekelijksche afvaart van iederen kant van den Atlantischen Oceaan te verzekeren. Daarbij zouden dan komen 14 snelle passagiersschepen van 20 knopen of meer en ongeveer 200 vrachtbooten, voor speciale routes gebouwd, van 14 tot 16 knopen, alles bij elkander voor een totaal bedrag van nog eens \$ 350 miljoen. Mocht er iemand zijn, die denkt, dat de burgers der Vereenigde Staten er via hun Congres toe kunnen worden gebracht deze som uit te geven voor een handelsvloot, waarvan zij geen begrip hebben en voor welke zij slechts zeer weinig sympathie gevoelen, laat hem dan eens de in 1923 gevoerde Congres-debatten over het scheepvaartsubsidie bestudeeren en zich het lot herinneren van dit wetsontwerp, waarvoor wijlen President Harding zoo krachtig op de bres stond.

Wat de nationale scheepvaartpolitiek aangaat weet men in Amerika niet wat men wil. Wel weet men wat men hebben wil, doch er bestaat geen eenstemmigheid over de beste methoden het doel te bereiken. Dit vindt het best uitdrukking in de zegswijze, dat Amerika niet „ship-minded” is, zooals het hier genoemd wordt. Gedurende de laatste 4 of 5 jaren zijn vele

denkbeelden geopperd, ten einde een Amerikaansche handelsvloot op te bouwen, die aan haar doel beantwoordt. Deze denkbeelden, waarvan er talrijke in wetsontwerpen zijn belichaamd, vertoonen alle den vorm van directe of indirecte hulp. In de indirecte hulp voorziet de „Merchant Marine Act” van 5 Juni 1920 en de directe hulp oftewel subsidie is gedurende de laatste drie jaren onderwerp van gedachtenwisseling in het Congres geweest, totdat zij definitief werd verworpen kort voor het overlijden van President Harding. Indirecte hulp als verlaagde spoorwegtarieven en douanerechten op goederen in Amerikaansche schepen vervoerd, komen niet den reeder, doch den verscheper ten goede, die daardoor geprikkeld wordt aan Amerikaansche schepen de voorkeur te geven, doch directe hulp gelijk subsidies in contanten komt direct den reeders ten goede. Zij krijgen deze inplaats van winstgevende vracht. Het recht der Vereenigde Staten, subsidies aan hun reeders te geven, kan door geen ander land worden betwist, doch indirecte hulp, gelijk preferentiele spoorwegtarieven en verlagingen der douanerechten vormen een andere, een diplomatieke kwestie.

Een goed beeld van Amerika's gebrek aan „ship-mindedness” verkrijgt men door het lezen van de uitgebreide verslagen der debatten in het Congres over de Ship Subsidy bill. Ongeveer 99 pCt. der discussies liep over schepen en niets anders en misschien 1 pCt. over den handel, die de basis van de scheepvaartpolitiek van een volk vormt. Geen woord werd gewisseld over de tendenties, welke de economische ontwikkeling van Amerika vertoont, evenmin over de beste buitenlandse markten en over de verkeerswegen en het in deze routes vereischte scheepstype. Men zou geneigd zijn te denken, dat het congres Mr. Hoover's Department of Commerce zou hebben geraadpleegd, dat beschikt over een nauwkeurig beeld der productiekraft van het land en dat de tendenties, welke de handel vertoont, grafisch heeft voorgesteld, verder de mogelijke markten, die de wereld biedt, in verband met deze voorstellingen heeft bestudeerd en zich een beeld heeft gevormd van de handelsvloot, geschikt dien buitenlandschen handel te bevorderen, welke voor de Vereenigde Staten het voordeligst is. Doch de Shipping Board heeft den heer Hoover niet geconsulteerd, hetgeen mij doet denken, dat Nederland niet het eenige land is, waarin een departement bang is een ander te raadplegen uit vrees te ontdekken, dat zijn politiek zal worden beïnvloed door de deskundigheid van anderen.

Nadat de kwestie van het subsidie was afgehandeld, doordat het Congres het voorstel verwierp, diepte de U. S. Shipping Board, geenszins ontmoedigd, de Merchant Marine Act van 1920 op, ten einde te ontdekken, welk soort indirecte hulp aan de stervende koopvaardijvloot zou kunnen worden verleend.

Bij het lezen van de lange serie artikelen, waaruit dit fameuze document bestaat, kwam de Shipping Board aan artikel 21. Dit bepaalt, dat de werking der kustscheepvaartwetten der Vereenigde Staten zal worden uitgebreid tot de Philippijnen, gelijk zulks sinds lang tot Porto Rico het geval is. De gedachte, welke bij de wettenmakers voorzat, was, dat deze bepaling de Amerikaansche scheepvaart met het Oosten zou bevorderen. Spoedig ontdekte men echter, dat niet slechts de Amerikaansche verscheperen, doch ook de Philippijnsche belanghebbenden de toepassing van dit artikel onpractisch, ongezonder en schadelijk achtten. De omvang van de zaken tusschen Amerika en de Philippijnen rechtvaardigde de kosten van het experiment niet; dit zou uitloopen op een sterke vermindering der afvaarten en daardoor den handel tusschen de beide landen belemmeren. Doch de voornaamste hinderpaal scheen te liggen in de protesten van andere landen. Groot-Brittannië dreigde, dat het, indien de Vereenigde Staten Britsche schepen uitsloten van het verkeer tusschen de Vereenigde Staten en de Phi-

lippijnen, Amerikaansche schepen van den Britschen interkolonialen handel, dus b.v. tusschen Canada en Australië, zou uitsluiten. Derhalve liet de Shipping Board dit denkbeeld vallen.

Hij kwam daarna aan art. 28, waarover in de binnen- en buitenlandse pers zooveel te doen is geweest. Art. 28 bepaalt, dat in Amerikaansche schepen vervoerde goederen tegen lager tarief over de Amerikaansche spoorwegen vervoerd zullen worden dan goederen getransporteerd in vreemde schepen.

De wet bepaalt, dat art. 28 in werking zal treden wanneer de Shipping Board van meening is, dat voldoende scheepvaartfaciliteiten bestaan om de toepassing van art. 28 te rechtvaardigen.

Den 11en Maart 1924 bepaalde de Interstate Commerce Commission, met de uitvoering van deze bepaling belast, dat art. 28 met ingang van 20 Mei 1924 in werking zou treden. Zij zal beginnen de wet alleen op den uitvoer toe te passen en dan nog alleen op den uitvoer van bepaalde artikelen uit een beperkt aantal Amerikaansche havens. Voor de Oostkust zijn deze artikelen de volgende vijf: landbouwmachines, meel, staal, automobielen, werktuigen, voor de havens aan de Mexicaansche Golf bijna alle artikelen, voor de Westkust de meerderheid der in aanmerking komende goederen. De Interstate Commerce Commission is bevoegd dit aantal naar believen te vermeerderen of te verminderen.

Voor deze goederen zullen de spoorwegen der Vereenigde Staten de gewone exporttarieven berekenen, wanneer zij met een doorgaand connossement onder Amerikaansche vlag verder worden vervoerd. Vindt dit verdere vervoer onder vreemde vlag plaats, dan zullen de z.g. binnenlandsche tarieven worden toegepast.

Of deze bepaling van de wet wel verstandig en praktisch is, is van alle zijden betwijfeld, niet slechts door vreemde stoomvaartlijnen en regeeringen, doch ook door Amerikaansche industriele en commercieele belanghebbenden. Het algemeen protest van Amerikaansche zijde kan het best worden samengevat in de volgende woorden van de Kamer van Koophandel van New York:

„Het in werking doen treden van artikel 28 zal geenerlei werkelijke hulp bieden bij den opbouw van de Amerikaansche koopvaardijvloot, doch integendeel leiden tot een betreurenswaardige verwarring in den in- en uitvoerhandel der Vereenigde Staten, terwijl het bovendien ongetwijfeld tot represailles door andere landen zal leiden. Het feit, dat er 800 a 900 Shipping Board-schepen zijn opgelegd, is op zichzelf geen doorslag gevende aanwijzing, dat Amerikaansche schepen de vereischte faciliteiten kunnen bieden, en zeker zijn de Shipping Board-schepen, welke thans in de vaart zijn, samen met de particuliere niet voldoende, een dienst overeenkomstig de eischen, die daaraan mogen worden gesteld te onderhouden op de landen, genoemd in het Shipping Board-certificaat. Aanbod zonder meer van de gegeven hoeveelheid tonnage is slechts een van de factoren, waardoor den exporteurs hier te lande een dienst, overeenkomstig de daaraan te stellen eischen, wordt verzekerd.”

Aangezien art. 28 in strijd is met gesloten verdragen, betoogt de Shipping Board, dat dit artikel uitsluitend binnenlandsche quaesties raakt en niets heeft te doen met „invoerrechten, premiën, drawbacks en andere voorrechten van dezen aard, met tonnen- en kadegelden en verdere lasten wegens vuurtorens, berging, beloodsing, quarantaine en havengelden.” De woorden tusschen aanhalingsteekens zijn ontleend aan het verdrag tusschen Holland en de Vereenigde Staten. Hierop heeft Nederland zijn formeel protest bij de Amerikaansche regeering gebaseerd.

Doch voor 't geval art. 28 in strijd ware met verdragen tusschen de Vereenigde Staten en andere landen heeft de Shipping Board een artikel ontdekt, waarvan de toepassing deze moeilijkheden omzeilt. Artikel 34 draagt den President op, alle verdragen met vreemde regeeringen op te zeggën of te wijzigen, waarin Amerika afstand heeft gedaan van het recht, ten opzichte

van zijn eigen schepen naar believen te handelen. President Wilson nam van deze opdracht geen notitie. President Harding deed hetzelfde en men zegt, dat President Coolidge, er evenzeer tegen gekant is Amerika's verdragen als vodjes papier te behandelen.

Op het oogenblik, dat ik dit schrijf, is het buitengewoon twijfelachtig of artikel 28 in werking zal treden. De datum hiervan is reeds uitgesteld wegens de vele protesten van Amerikaansche belanghebbenden. Waarschijnlijk zal de geheele quaestie opnieuw door het Congres in behandeling worden genomen en uitsstel van minstens een jaar is waarschijnlijk. ¹⁾

Op den duur moeten de Vereenigde Staten echter een aan haar doel beantwoordende eigen koopvaardijvloot hebben. Zij, die van de grondfeiten van Amerika's economischen groei en de tendenties hiervan op de hoogte zijn, verklaren met nadruk, dat een koopvaardijvloot van vitaal belang is voor de verdere ontwikkeling van het land. Er was een tijd, dat het alleen voedsel en grondstoffen uitvoerde en fabriekaten importeerde. Zoolang dit duurde hadden de Vereenigde Staten schepen van de juiste soort.

Deze phase eindigde en Amerika werd de meest zelfgenoegzame groote natie van de wereld. Het had geleerd zijn eigen grondstoffen te bewerken, zijn eigen machines te bouwen en de binnenlandsche handel was zoo enorm dat het zich aan den buitenlandschen zeer weinig liet gelegen liggen. Het voerde nog een voedseloverschot uit en verscheeptte van tijd tot tijd een surplus aan industrieproducten naar andere markten, doch desondanks bedroeg de buitenlandsche handel slechts 4 à 5 pCt. van den binnenlandschen. In deze ontwikkelingsphase maakte men zich dan ook niet bezorgd over schepen. Zij, die aan de Vereenigde Staten verkochten, brachten hun goederen daar en wie van hen kochten kwamen en kregen ze en waren blij, dat zij ze kregen. Deze phase gaat thans voorbij. De tijd is niet ver meer af, dat de Vereenigde Staten hun eigen voedselproductie zullen consumeren. Zij importeerden reeds grondstoffen, in het bijzonder rubber. Heden ten dage zijn zij het land van massa-productie en zij zullen deze hebben stop te zetten op het oogenblik, dat de binnenlandsche markt is verzadigd, welk tijdstip reeds schijnt te naderen, of zij zullen de vraag naar hun producten dienen uit te breiden over de geheele wereld en daarvoor heeft Amerika een eigen handelsvloot noodig.

Hoe komt het tegemoet aan de eischen van zijn zich ontwikkelenden handel? Hoe zal het een koopvaardijvloot krijgen, aangepast aan de tendenties, die de handel vertoont?

Op deze vragen kunnen twee antwoorden worden gegeven. In de eerste plaats zijn daar diegenen, die het geheele scheepvaartvraagstuk in de panden van de jas van Uncle Sam willen stoppen en tegen hem zeggen: „Hier heb je de schepen, waarover wij beschikken, hier heb je het geld, dat je noodig hebt en hier is de machtiging van het volk. En nu vooruit. Wijzig en rust de schepen uit, die je geschikt vindt en schrijf de rest als ouden rommel af. Koop of bouw wat je noodig hebt. Zie de beschikking te krijgen over de knapste koppen in de scheepvaart en laat dan de wereld zien, dat wij in staat zijn er een koopvaardijvloot op na te houden, overeenkomstig den rijkdom en het intellect, waarover wij beschikken.” Daar zijn de anderen en wel de overgrote meerderheid der Amerikanen, die de geheele zaak uit handen der regeering zouden willen nemen en de Amerikaansche koopvaardijvloot willen zien opgebouwd door en in eigendom van particulieren. Men heeft het met overheidsbedrijf geprobeerd en dit is mislukt, gelijk te verwachten viel. Particuliere belangen hebben het ook ter hand genomen en zijn geslaagd, ten deele, omdat de regeering hun financieelen bij-

¹⁾ [Inderdaad is, gelijk bekend, 9 dezer uit Washington bericht, dat de Shipping Board is teruggekomen op zijn uitspraak, dat de beschikbare Amerikaansche scheepvaartfaciliteiten toepassing van art. 28 rechtvaardigen. Hierdoor is het besluit der I. C. C. automatisch vervallen. — Red.]

stand heeft verleend tot een bedrag van ongeveer 50 miljoen dollar per jaar. Doch de belastingbetalers krijgen er genoeg van belasting op te brengen voor iets, dat hen niet interesseert. Het is een moeilijke quaestie.

Vroeger of later zal Amerika echter wakker worden en de zaak bij den kop grijpen. Het is te veel verwacht, dat 110 miljoen menschen, waarvan ongeveer 70 miljoen misschien nooit een schip grooter dan een roeiboort heeft gezien en misschien niet meer dan 5 pCt. nooit van een connoissement heeft gehoord, in de naaste toekomst voldoende enthousiast zullen worden om de Vereenigde Staten ertoe te dwingen een politiek te gaan volgen, gericht op het verkrijgen van een eigen vloot. Doch de industriele leiders en verziende financiers en economen, zij die voor hun grondstoffen als rubber en eventueel petroleum e.d. van vreemde landen afhangen en voor hun producten van vreemde markten, zullen vroeger of later zich vereenigen en aan de Vereenigde Staten de scheepvaartfaciliteiten geven, die zij behoeven. De Standard Oil, de U. S. Steel Company en andere bezitten reeds hun eigen tank- en andere booten. Anderen zullen volgen. Of dit het vraagstuk van de Amerikaansche handelsvloot zal oplossen kan de toekomst alleen leeren.

NEIL VAN AKEN.

DE NIEUWE WONINGPOLITIEK.

Dr. T. E. Gregory te Londen schrijft ons:

De aandacht van het publiek is in de laatste twee maanden bijna geheel geconcentreerd geweest op de vraag, in hoeverre de woningwet diende te worden gewijzigd met betrekking tot de rechten der verhuurders. Van dit gezichtspunt bekeken kan men niet zeggen, dat de ervaringen der regeering van de gunstigste zijn geweest. Haar eigen ontwerp moest, gelijk ik in een vorigen brief reeds mededeelde ¹⁾, ingetrokken en vervangen worden door een ontwerp, ingediend door een liberaal lid. Met dit ontwerp heeft men in het Lagerhuis zeer moeten schipperen, terwijl een ander ontwerp, dat naar een Commissie was verwezen voor gedetailleerd onderzoek, moest worden ingetrokken als gevolg van de onbepaalde obstructie door de conservatieve leden der Commissie. Doch het schijnt nu waarschijnlijk dat de werkelijke kwestie, nl. vermeerderde huizenproductie, opnieuw naar voren zal komen als gevolg van de deze week plaats gehad hebbende publicatie van de nieuwe financieele bepalingen, die naar gehoopt wordt de kwestie zullen oplossen.

De Regeering heeft zich bij haar algemeene politiek voor een groot deel laten leiden door het rapport van een speciale Commissie, benoemd op verzoek van de Ministers van Arbeid en Gezondheid en geheel samengesteld uit vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers in de bouwvakken. Begin April werd haar rapport gepubliceerd, dat een belangwekkend overzicht bevat van de huidige situatie. Grondslag van het rapport is een programma, dat zich uitstrekt over vijftien jaren en ten doel heeft in het bouwen van 2½ miljoen huizen te voorzien. De eerste moeilijkheid, waarvoor de Commissie zich gesteld zag was, dat het, gegeven het tekort aan bouwvakarbeiders, onmogelijk bleek in de eerste jaren, waarin het plan zal werken, een aantal huizen te bouwen, gelijk aan het gemiddelde, dat men verkrijgt door het totaal aantal te bouwen huizen te deelen door het aantal jaren, waarover het programma loopt.

De Commissie stelde den nieuwen aanbouw van gesubsidieerde huizen onder de Housing Act 1923 op 70.000 per jaar en kwam tot de conclusie, dat voor het eerste jaar 90.000 nieuwe huizen het maximum is, dat onder de meest gunstige omstandigheden kan worden bereikt. Elders wordt er in het rapport echter op gewezen, dat het feitelijk zeer moeilijk zal zijn deze grens van 90.000 te bereiken. Gegarandeerd wordt een

¹⁾ [Zie pag. 349 van het no. van 16 April jl. — Red.]

minimumproductie van $\frac{2}{3}$ van den standaard, dien de Commissie zich als maximum denkt. Onder deze omstandigheden zal het aantal huizen, dat in het eerste jaar, waarin het plan zal werken, gebouwd zal worden, ongeveer 70.000 zijn, hetgeen juist het aantal is, dat thans onder de bepalingen van de Housing Act van 1923 wordt gebouwd. Intusschen aannemende, dat het mogelijk zal blijken dit verlaagde niveau wat te verhoogen, zou de productie van de gesubsidieerde huizen in de jaren 1925—1934 de volgende zijn:

1925	90.000	1930	150.000
1926	100.000	1931	170.000
1927	110.000	1932	190.000
1928	120.000	1933	210.000
1929	135.000	1934	225.000

en daarna zullen gedurende vijf jaren 225.000 huizen per jaar gebouwd worden, waarmede een totaal van $2\frac{1}{2}$ miljoen wordt bereikt. De groote moeilijkheid is de achteruitgang in het aantal bouwvakarbeiders en de bezwaren, waaraan de deskundigen het overbrengen van niet-bouwvakarbeiders naar de bouwvakken onderhevig achten. Zij doen daarom verschillende voorstellen, waardoor het arbeidersaanbod zou toenemen en concurrentie tusschen individuele ondernemers verminderen. De daling in het arbeidersaanbod wordt door hen op pl.m. 60.000 gesteld, wanneer men December 1913 en Januari 1924 met elkander vergelijkt. Den ernstigsten achteruitgang vertoonen metselaars, timmerlieden, steenhouwers en stucadoors. Er valt ook een ernstige daling te bespeuren in het aantal schilders, doch dit vraagstuk beschouwt zij als niet van beteekenis in verband met den aanbouw van huizen. Vervolgens wijst zij erop, dat zooals de dingen thans staan, de ondernemers niet profiteeren van de faciliteiten met betrekking tot het leerlingwezen, waarin de bestaande overeenkomsten tusschen werkgevers en werknemers voorzien. De bestaande basis is, dat er één leerling op de vier volwassen arbeiders mag zijn, indien men de industrie in haar geheel neemt. Het is daarom naar hun meening wenschelijk, dat de werkgevers zich aan deze verhouding houden en verder, dat zij zal worden verhoogd tot 1 op 3 en voorts de leertijd der nieuwe leerlingen vier jaar zal bedragen, terwijl zij onder normale omstandigheden vóór hun twintigste jaar in het bedrijf werkzaam zullen moeten zijn. Een eenigszins duistere paragraaf in het rapport geeft echter een wenk het voorstel mogelijkerwijs uit te breiden tot volwassenen, die onder de bestaande regelingen niet als volledige vaklieden worden erkend.

De andere groote moeilijkheid, die de Commissie voorziet, houdt verband met de verdeling der contracten en van de beschikbare bouwmaterialen. De Commissie meent, dat één contract dient te worden gesloten, dat zich over een zoo groot mogelijk aantal ondernemers uitstrekt, ten einde tusschen hen concurrentie om de beschikbare hoeveelheid arbeid te vermijden. Verder is de Commissie van meening, dat de verdeling der contracten een zoodanige dient te zijn, dat in een bepaald district het aantal huizen harmonieert met de aldaar beschikbare hoeveelheid arbeid, een eenigszins onlogische regeling, omdat de huizenvoorraad in een district in de eerste plaats toch dient te worden beheerscht door de behoefte, die eraan bestaat.

Wat het beschikbare bouw materiaal betreft doet de Commissie diverse veiligheidsmaatregelen aan de hand tegen onderlinge concurrentie, welke zou uitloopen op prijsstijging. Zij meent, dat er een toezicht van overheidswege dient te worden ingesteld, dat de Centrale Autoriteit, die volgens haar moet worden ingesteld, precies op de hoogte houdt van den toestand der totale vraag. Tezelfder tijd zou deze het recht moeten hebben prijsverhoogingen te verbieden, terwijl voorts zooveel mogelijk de lokale voorraden aan de behoeften dienen te worden aangepast, zoodat een district, dat een tekort heeft aan baksteen en voldoende natuursteen, deze laatste door de eerste kan vervangen, ten

einde over een zoo goed mogelijk samengesteld materiaal te beschikken. In dit verband komt het duiveltje der protectie even om den hoek kijken. Het vraagstuk van de voorraad bouw materiaal werd door een speciale commissie, de fabrikanten vertegenwoordigende, onderzocht en deze laatste bepleitte onder meer, „dat het in het nationaal belang buitengewoon wenschelijk was, dat geen buitenlandsche fabrikaten zouden worden aangewend voor huizen met regeeringssteun te bouwen. De dwaling van een politiek, die werkloosheid in een tak van bedrijf wil verminderen en het product van den binnenlandschen arbeid door buitenlandsch materiaal vervangt, behoeft geen nader betoog.” Gegeven het feit, dat het optreden van sommige groepen dezer fabrikanten met zooveel achterdocht werd gade geslagen, dat hun bescherming onder de Safeguarding of Industries Act, waarom zij verzocht hadden, werd geweigerd, heeft dit voorstel tot veel critiek aanleiding gegeven en tot den beslisten eisch van de zijde der plaatselijke autoriteiten, de vrije hand te hebben wat betreft den aankoop van bouw materiaal, welken eisch de Minister van Gezondheid in zijn recente correspondentie met hen heeft onderschreven. Deze dagen heeft het Ministerie van Gezondheid aangekondigd, door middel van welke financieele politiek dit uitgebreide bouwprogramma zal worden verwezenlijkt. De positie is als volgt:

a. De regeering zal een subsidie van £ 9 per huis gedurende 40 jaar geven, op voorwaarde, dat de plaatselijke autoriteiten gedurende dezelfde periode deze met 50 pCt. vermeerderen. Het totale subsidie zal daardoor £ 13.10.- per huis per jaar bedragen.

b. Het doel van het plan is in iedere plaats huren te verzekeren equivalent aan die, welke thans worden betaald voor arbeiderswoningen, welke voor den oorlog zijn gebouwd. Hieruit zou men kunnen afleiden, dat het de bedoeling van de regeering is de huren op hun huidig niveau te stabiliseeren, doch teneinde verlies op de nieuwe huizen te voorkomen wordt uitdrukkelijk bepaald, dat een huur kan worden geheven, die voldoende is, om de kosten, na rekening te hebben gehouden met het subsidie, te dekken.

Tenslotte wordt bepaald, dat indien de standaardhuur zonder het volledig subsidie van £ 13.10.- kan worden verkregen, dit laatste kan worden verminderd door het aandeel der plaatselijke overheid en niet dat van den staat te verlagen.

Deze financieele bepalingen werden aangekondigd, voordat de volledige correspondentie tusschen den Minister van Arbeid en de plaatselijke overheden, die hij op 8 en 9 Mei in conferentie ontving, werd gepubliceerd. In deze correspondentie worden de zoo juist vermelde financieele bepalingen herhaald en bovendien de andere voorwaarden, waarop men tot overeenstemming is gekomen en die een zeer aanzienlijke overwinning der plaatselijke autoriteiten over den Minister van Gezondheid beteekenen.

1. De autonomie, welke de lokale autoriteiten onder de Housing Act 1923 genoten, wordt opnieuw bevestigd, d.w.z. zij hebben de bevoegdheid ieder bouwplan naar believen aan te nemen of te verwerpen en de Minister van Gezondheid steekt zich door dit standpunt te accepteren in de moeilijkheid, dat, terwijl hij met de betrokken industrieën een regeling moet treffen, die zich over 15 jaren uitstrekt, hij geen garantie heeft, dat de plaatselijke autoriteiten hem niet in een zeer onaangename positie zullen brengen.

2. De plaatselijke overheden houden zich uitdrukkelijk de bevoegdheid voor, bouwmaterialen op de goedkoopste markt te kopen.

3. De plaatselijke autoriteiten hebben erop staan, dat onder de nieuwe wet de afmetingen der te bouwen huizen zal beantwoorden aan de bepalingen van de Housing Act 1923. Dit zal moeilijkheden geven met de bouwindustrieën, aangezien in het reeds genoemd rapport de vertegenwoordigers dier nijverheid zich op het standpunt stelden, dat de onder de Hou-

sing Act 1923 te bouwen huizen geheel onvoldoende zijn, m.a.w. „de commissie keurt ten sterkste af, dat een dergelijk type woning thans gebouwd wordt. Zij heeft principieele bezwaren tegen den nadeeligen invloed van een dergelijke beperkte accommodatie op degenen, die in de huizen moeten wonen Er mag van tijd tot tijd vraag naar dit type bestaan, doch in het algemeen is zij niet zoo groot en daar de kosten betrekkelijk hoog zijn, is de Commissie van meening, dat geen huizen van deze constructie mogen worden goedgekeurd, behalve onder buitengewone omstandigheden.” De locale autoriteiten hebben hierdoor den standaard verworpen, waarop de bouwvakken stonden.

Het is duidelijk, dat de financieele last, welke de aanvaarding van de voorstellen van Mr. Wheatley zal medebrengen, zeer aanzienlijk is. Hij bedraagt ongeveer £ 34 miljoen per jaar. De bevolking zou zich wellicht met deze politiek kunnen vereenigen, indien werkelijk gegarandeerd kon worden, dat de huizen zullen worden gebouwd. Doch autoriteiten op dit gebied zijn zeer sceptisch over de mogelijkheid 2½ miljoen huizen in 15 jaren te bouwen, zoolang het arbeidersaanbod niet sneller vermeerderd wordt dan de werknemers willen toestaan. Met andere woorden meenen ten minste sommige deskundigen, dat de eenige uitwerking zal zijn, dat de huren in totaal £ 34 miljoen minder zullen bedragen dan zij anders zouden doen, doch de algemeene toestand in wezen onveranderd zal blijven. Zij wijzen er op, dat zelfs in 1922, onder de toen van kracht zijnde woningwetten 100.000 huizen in aanbouw waren en zij beschouwen de belofte, welke in het rapport der bouwvakken is vervat, belangrijk minder dan dit aantal te bouwen, niet als een zeer bevredigend stuk werk. Ongetwijfeld zullen nieuwe huizen worden gebouwd, doch het is zeker, dat het bouwprogramma van Mr. Wheatley nog geen zeer enthousiaste ontvangst in de pers is ten deel gevallen.

T. E. GREGORY.

AANTEKENING.

Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen te Amsterdam. —

Het onlangs door het Bureau van Statistiek der gemeente Amsterdam gepubliceerde cijfer dezer kosten over Maart 1924 vertoont weder een geringe stijging. Het bedraagt nl. 83.8, tegen 83.1 en 81 in December en September 1923. Een overzicht van den loop der kosten geeft nevenstaande tabel.

Het Bureau voorziet de cijfers van de volgende toelichting:

Het indexcijfer der kosten van het levensonderhoud werd ook over Maart 1924 berekend op grondslag van het verbruik, dat bij het in Maart 1920 gehouden onderzoek werd geconstateerd en van de prijzen, die in dezelfde maand golden hebben.

Voor de totale kosten van het levensonderhoud vertoont het indexcijfer in Maart 1924 sedert Maart 1920 een daling van 16.2 pCt. Stelt men Maart 1920 op 100, dan bedraagt het cijfer voor Maart 1924 dus 83.8. Bij de vorige berekening, over December 1923, bedroeg het 83.1 of een daling van 16.9 pCt. beneden het peil van Maart 1920; zoodat zich van December 1923 tot Maart 1924 weder een lichte stijging heeft voorgedaan, en wel van 0.8 pCt. Waar de duurte in September 1920 haar hoogtepunt bereikte met een stijging van 6.8 pCt. boven het peil van Maart 1920, bedraagt de totale daling thans 21.5 pCt. tegen 22.2 pCt. in December 1923.

Voor de voeding afzonderlijk is de daling sedert Maart 1920 in Maart 1924 16.7 pCt. tegen 17.6 pCt. in December 1923, hetwelk een stijging uitmaakt van 1.1 pCt. sedert de vorige berekening.

Deed het jaargetijde in December 1923 zijn invloed op de prijzen gelden in dezen zin, dat de stijging van het indexcijfer sedert het derde kwartaal van het afgelopen jaar althans voor een deel hieraan moest worden toegeschreven, ditmaal werkten seizoensinvloeden zoolwel in dalende als in stijgende richting. Voor verscheidene artikelen namelijk, waarvan de vorige maal in verband met het jaargetijde een stijging werd geconstateerd, zooals bijv. eieren en vetten (natuurboter), is nu een daling waar te nemen, voor natuurboter echter een zeer geringe, omdat de prijzen voor dit ar-

	Voe- ding	Rest	Totaal	Stijging en daling in perc. sedert Mrt. '20		Index- cijfer
				Voe- ding	Rest	
Gemiddelde weke- lijksche uitgave per gezinseenheid ¹⁾ in gulden in Mrt. '20	f 5,56½	f 5,70½	f 11,27	100	100	100
Bedragen, welke p. gezinseenheid zou- den zijn uitgege- ven, indien besteed aan hetzelfde als in Mrt. 1920, in:						
Juni 1920....	5,75½	5,78½	11,54	3,4	1,4	102,4
Sept. 1920....	6,20	5,83	12,03	11,4	2,2	106,8
Dec. 1920....	6,15	5,54	11,69	10,5	-2,9	103,7
Maart 1921....	5,83	5,23½	11,06	4,8	-8,2	98,2
Juni 1921....	5,88	5,08½	10,96½	5,7	-10,9	97,3
Sept. 1921....	5,43	5,07	10,50	-2,4	-11,1	93,2
Dec. 1921....	5,15½	4,88½	10,04	-7,3	-14,4	89,1
Maart 1922....	5,21½	4,91	10,12½	-6,3	-13,9	89,8
Juni 1922....	4,93	4,92½	9,85½	-11,4	-13,7	87,4
Sept. 1922....	4,33	4,88½	9,21½	-22½	-14,4	81,8
Dec. 1922....	4,38½	4,91½	9,30	-21,2	-14,-	82,5
Maart 1923....	4,26½	4,83	9,09½	-23,4	-15,4	80,7
Juni 1923....	4,37	4,78	9,15	-21,5	-16,2	81,2
Sept. 1923....	4,34½	4,78½	9,13	-21,9	-16,1	81,-
Dec. 1923....	4,58½	4,78	9,36½	-17,6	-16,2	83,1
Maart 1924....	4,63½	4,80½	9,44	-16,7	-15,8	83,8

¹⁾ De herleiding tot gezinseenheden geschiedt aldus, dat de man geldt voor 1, de vrouw voor 0,9, een kind in het eerste levensjaar voor 0,15, in het tweede voor 0,2, in het derde voor 0,3 volwassene en zoo geleidelijk opklimmende met 0,05 voor elk leeftijdsjaar.

tikel in December jl. nog niet hun hoogste punt bereikt hadden en de daling feitelijk eerst in den loop van Maart een aanvang nam, zoodat de lagere cijfers bij het eind der maand gedeeltelijk worden genaturaliseerd door de hogere bij het begin en de prijsvermindering dus niet geheel tot uiting komt. Daar bovendien de meeste artikelen uit de groep vetten ongewijzigd zijn gebleven en enkele daarvan zelfs een stijging ondergingen (slaolie, bakolie, boterolie), is van de vermindering op natuurboter in de uitgave per eenheid per week bij de groep vetten niets te bemerken. Belangrijk is de daling op melk, waarvan de berekende uitgave van 67 cents per eenheid per week in December thans op 60 cents is gevallen. Tegenover deze dalingen staat echter de niet onaanzienlijke stijging op groenten en aardappelen, waarvan de prijzen in de afgelopen maand zeer hoog waren, hoewel zij nog bleven beneden het peil van vroegere driemaandelijksche perioden, bijv. Maart 1922. Ten slotte vertoonden ook de groepen grutterswaren (capucijners), kaas, visch, suiker en kruidenierswaren (koffie, gedroogde vruchten) een, zij het dan ook geringe, stijging. De groepen brood, beschuit en koek, en vleesch bleven ongewijzigd, hoewel voor enkele artikelen uit beide groepen kleine veranderingen vielen aan te stippen.

Voor het overige gedeelte van het budget moet vooral gewezen worden op een verdere stijging van de huishuur en op een stijging in de groep kleding, veroorzaakt door prijsverhoging van enkele artikelen manskleding en vrouwenonderkleding. Brandstoffen en contributies vertoonden een lichte daling, de laatste door wijziging in de contributieregeling van één vakvereniging.

Bovenstaand indexcijfer van 83.8 voor Maart 1924 op de basis van Maart 1920 = 100 werd ook ditmaal omgerekend op de basis van het cijfer van 213.7, verkregen voor Maart 1920 volgens de oude methode in vergelijking met 1911/13 = 100. Als resultaat van deze omrekening krijgt men voor Maart 1924 een cijfer van 179.1 of een stijging van 79.1 pCt. boven het peil van vóór den oorlog, tegen 77.6 in December 1923. Het voorbehoud, in vroeger publicaties tegen deze omrekening gemaakt, moet ook hier worden herhaald.

ONTVANGEN:

Yearbook of Eastern Europe 1923/24. Budapest, Oriens-Verlag. 598 blz.

Dit jaarboek, waarvan thans de tweede druk verschenen is, behandelt in den trant van het bekende Statesman's Yearbook, doch in het algemeen uitvoeriger, de Europeesche Staten ten Oosten van Duitschland, Oostenrijk en Italië en strekt zich ook over de Vrije Stad Danzig en Aziatisch Turkije uit.

De tweede druk is zeer vermeerderd ten opzichte van de eerste, daar als gevolg van de toenemende consolidatie

in de behandelde landen meer materiaal beschikbaar kwam.

Behandeld worden handel, nijverheid, financiëwezen, administratie en landbouw, de stelsels van maten en gewichten, terwijl meestal ook de voornaamste banken, industriële firma's en handelshuizen worden vermeld.

Van elk der landen bevat het boek een overzichtskaart.

Les Ports Suédois. Renseignements concernant l'activité commerciale et maritime de 50 villes et stations douanières importantes et informations relatives aux canaux et aux chemins de fer Suédois. Publié par A.-B. Gunnar Tisells Tekniska Förlag Stockholm.

Mexican Free Ports. Linotyped by the Financial weekly „Revista de Hacienda”. Mexico.

Le relèvement de l'Autriche. Quatorzième Rapport du Commissaire général de la Société des Nations pour l'Autriche. (Période du 15 janvier au 15 février 1924). Genève, février 1924.

Lezingen over Surinaamsche Problemen door S. Beck. II, De verschillende bedrijfvormen in den kleinlandbouw met betrekking tot rasanleg en volksgewoonten. III, De Creolen en de kleinlandbouw. IV, Volksonderwijs, Arbeidsopvoeding en Beroepsopleiding. Paramaribo, 1924. G. Kersten & Co.

Die deutsche Währungsfrage von Prof. Dr. Julius Hirsch, Staatssekretär Z. D. Jena, 1924. Kommissionsverlag von Gustav Fischer.

De Rechtsleer der Levensverzekerings-overeenkomst door Jhr. Mr. A. W. Wichers. Aflevering 11. 's-Gravenhage, 1924. Martinus Nijhoff.

Russlands Friedens- und Handelsverträge 1918-1923. Auf Grund amtlichen Materials aus dem russischen übertragen von Dr. H. Freund, mit einer Einleitung von Dr. Paul Heilborn. Leipzig, 1924. Verlag von B. G. Teubner.

Comptes Rendus de la Conférence Internationale sur les Formalités Douanières et Similaires. Genève, du 15 octobre au 3 novembre 1923. Volume I et II. Société des Nations.

Gemeentelijk Grondbedrijf (Beheer en Boekhouding) door N. L. Reuvecamp, verificateur der gemeentefinanciën te Hilversum en P. van Dienst, comités ter secretarie van Hilversum. Hilversum, 1924. B. C. Rozenbeek Hzn.

Kapitalistische Crises. Een beschouwing over het karakter der groote economische storingen van de laatste eeuw door E. van Hinte. Amsterdam, 1924. J. Emmering.

INGEZONDEN STUKKEN.

HET NASCHRIFT VAN Mr. RIES.

In een ingezonden stuk heb ik Mr. Ries beschuldigd van plagiaat. Ik deed zulks, gelijk ik aan de Redactie schreef, in het belang van goede manieren bij de beoefening der wetenschap. Wanneer iemand een langen zin van een ander letterlijk vertaalt, zonder aanhalingsteekens te gebruiken en zonder de bron te citeeren, dan noem ik dat plagiaat: letterdieverij, gedachtenroof, gelijk Van Dale het definieert.

Wanneer bijv. Goldscheid schrijft pag. 454: „Man vergesse ja nicht, dass in aller bisherigen Geschichte die Frau geradezu zu unfruchtbarer Fruchtbarkeit verdammte war, dass sie genötigt wurde, ihre Kinder unter den ungünstigsten Bedingungen auszutragen und in ein mörderisches Milieu hineinzugebären. Mildert sich der Gattungsdienst für die Frau indem durch Verringerung der Mortalität auch bei sinkenden Geburtenziffern das Vermehrungstempo das gleiche bleibt oder sogar steigt, dan bekommt das Weib mit einem Male neue Kräfte frei, die es zu seiner eigenen Entfaltung und zum Wohl der Gesellschaft verwenden kann.”, en wanneer dan Mr. Ries p. 20 schrijft: „Men vergete verder niet, hoe veelvuldig de vrouw gedwongen is onder de

ongunstigste omstandigheden zwangerschap te doorstaan, om dan ten slotte haar kinderen in een moorddadig milieu ter wereld te brengen. Wordt nu de generatieve taak der vrouw lichter, doordat door vermindering der sterfte de bevolkingstoename ook bij dalend geboortecijfer dezelfde blijft of zelfs stijgt, dan komt er energie vrij, die de vrouw tot haar eigen ontplooiing en tot het welzijn der gemeenschap kan gebruiken”, zonder te vermelden, dat hij die woorden ergens vandaan gehaald heeft, dan noem ik dat plagiaat. En als men dat niet éénmaal, maar gelijk Mr. Ries wel twintigmaal doet, in een praeadvies voor een wetenschappelijke vereeniging, dan acht ik het de moeite waard, zoo iets te signaleeren, — gelijk ik deed.

Nu doet Mr. Ries het voorkomen, alsof hij slechts enkele „doelmatige termen of praegnante wendingen” heeft overgenomen. Ik kan hem verzekeren, dat, als hij Goldscheid, dien hij „eenige jaren geleden” las, nog eens ter hand zou willen nemen, hij verbaasd zal staan over het groot aantal zinnen, dat hij „bewust of onbewust” letterlijk heeft vertaald.

Op het eind van zijn naschrift vraagt Mr. Ries, of het iets aan de waarde van zijn praeadvies zou afdoen, indien hij het geheel aan anderen had ontleend. Ik antwoord hierop: neen. Maar als iemand zulks doet zonder de bron te vermelden, dan doet het *wel* iets af aan zijn wetenschappelijke eerlijkheid, want letterdieverij en gedachtenroof zijn nu eenmaal met de eerlijkheid in strijd.

Indien ik in mijn vorig stuk, gelijk Mr. Ries beweert, of in het bovenstaande werkelijk zoo grof ben geweest, dat het hem niet kan raken, dan doet het mij leed en bied ik hem daarvoor mijn verontschuldiging aan. Soms echter is het *la vérité qui blesse*.

τέτληθι, τέκνον ἐμόν, καὶ ἀνάσχειο κηδόμενος περ.

CH. RAAYMAKERS S. J.

Nijmegen, 15 Mei 1924.

* * *

De raad, dien Prof. Raaymakers S. J. mij geeft om het boek van Goldscheid nog eens ter hand te nemen en het te vergelijken met het praeadvies, had ik reeds opgevolgd, voordat hij mij werd gegeven. Ik heb eenige dagen geleden dat boek uit een bibliotheek geleend en mijn aantekeningen, die bij de veel vroegere lectuur daarvan waren ontstaan — welke aantekeningen ik o.a. later bij de bewerking van het praeadvies heb gebruikt — daarnaast gelegd. Ik heb toen inderdaad met eenige ontsteltenis geconstateerd, dat in den tekst dier aantekeningen, die geheel in het Nederlandsche waren gesteld, een aantal zinnen voorkomt — en dus niet slechts wendingen of uitdrukkingen, zooals ik in mijn eerste onderschrift vermoedde — die uit Goldscheid's werk vertaald waren, m.a.w. dat deze aantekeningen op sommige plaatsen excerpten behelsden, die helaas van den anderen tekst niet waren te onderscheiden. Dat ik deze aantekeningen zonder nadere controle heb gebruikt bij de samenstelling van het praeadvies, erken ik als een laakbare slordigheid, die echter eenige verontschuldiging moge vinden in het feit, dat die samenstelling ten gevolge van een langdurige ziekte in de grootste haast heeft moeten geschieden in een buitenlandsche badplaats, waar ik geen boeken, doch slechts aantekeningen te mijner beschikking had. Wat de heer Raaymakers als plagiaat kwalificeert is mitsdien het gevolg van het toevallig samentreffen van ongelukkige omstandigheden, waaraan opzet mijnerzijds geheel vreemd was. Ik betwijfel dan ook of Prof. Raaymakers S. J. — die ik overigens gaarne de verdienste laat, dit alles ten behoeve van „de goede manieren bij de beoefening der wetenschap” te hebben gesignaleerd! — het oirbaar zoude hebben geacht een en ander in een zoo ongunstig daglicht te plaatsen, indien het niet zoo verhoudend ware daardoor den schrijver te grieven van een hem zoo antipathiek praeadvies.

RIES.

17 Mei 1924.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN APRIL 1924.

Staatsleeningen	f 58.200.000,—
zijnde:	
Nederland f 60.000.000,— 6 % obl.	
à 97 %.	
Prov. en Gemeentelijke Leeningen. „	5.044.000,—
zijnde:	
Helmond f 700.000,— 6 % obl. à 97 %.	
Eindhoven f 1.500.000,— 6 % obl.	
à 97 %.	
Hilversum f 3.000.000,— 6 % obl.	
à 97 %.	

Totaal... f 63.244.000,—

Totaal der emissies in Januari...	f 11.862.250,—
Februari .. „	16.454.500,—
Maart „	22.987.400,—
April „	63.244.000,—
Algemeen Totaal..	f 114.548.150,—

Bovendien:

f 23.090.000,— 3/m. Schatkistpromessen à f	987,95
„ 6.160.000,— 6/m. „ „	976,—
„ 5.741.000,— 5 % Schatkistbiljetten „ „	1000,—

RIJKSPOSTSPAARBANK.

MAART	1922	1923	1924
Inlagen	f 9.360.691	f 9.305.583	f 9.774.158
Terugbetalingen ...	„ 11.912.015	„ 10.532.798	„ 11.347.176
Tegoed der inleggers op ultimo	„ 285.038.611	„ 297.673.796	„ 298.558.783
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 45.068.950	„ 44.956.900	„ 45.222.650
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven	10.138	9.113	9.363
Aantal geheel afbetaald	15.266	9.192	7.834
Aantal in omloop op ultimo	1.923.392	1.939.820	1.958.079

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	April 1924		April 1923	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders waarvan door de H.-bank plaatselijk	58.093	f 2.641.518.000	56.136	f 1.883.935.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	39.712	„ 2.381.372.000	33.611	„ 1.556.121.000
	8.126	„ 8.942.000	3.536	„ 6.588.000

PRODUCTIE DER STEENKOLENMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

	1 Maart 1924	1 April 1924	1 April 1923
Aant. arbeiders bovengronds.	7.844	7.846	7.657
„ „ ondergronds.	21.498	21.500	19.777
Totaal	29.342	29.346	27.434
	Feb. 1924	Maart 1924	Maart 1923
Netto productie in tonnen van 1000 KG. over de maand:	487.855	502.705	486.758
waarvan kolensliik	29.948	33.320	29.830
Aantal normale werkdagen gedurende de maand:	25	26	27

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Guldens).

	April 1924	Sedert 1 Januari 1924	Overeenkomstige periode 1923
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	1.443.995	4.525.657	3.453.336
Personeele belasting ..	4)	2.407.900	2.672.190
Inkomstenbelasting ..	9.357.945	35.779.856	43.297.770
Dividend- en tantiemebelasting	702.900	1.954.516	4.903.220
Vermogensbelasting ..	2.560.535	4.498.775	4.347.179
<i>Accijnzen.</i>			
Suiker	3.280.829	12.554.294	13.493.720
Wijn	98.825	680.380	580.876
Gedistilleerd	3.768.378	15.269.163	16.136.111
Zout	126.379	484.429	509.267
Bier	298.610	1.563.404	1.396.512
Geslacht	811.884	3.050.826	3.327.450
Tabak	1.366.754	5.207.353	6.137.337
Belast. op speelkaarten	8.514	47.692	34.233
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrechten	1.295.920	6.537.574	5.889.526
Registratierechten	1.887.515	7.892.091	6.025.041
Successierechten	4.153.180	15.710.141	14.422.152
<i>Invoerrechten.</i>			
Gouden en zilver werken	3.261.946	12.351.812	11.915.360
Belasting	85.966	300.188	311.831
Essaailoon	112	386	372
Statistiekrecht	355.710	1.386.626	1.148.040
Mijnen	176	182.552	240.465
Domeinen	210.365	716.998	735.918
Staatsloterij	24.337	221.063	221.506
Jacht en visscherij	167	1.326	1.329
Loodsgelden	289.851	1.104.278	969.573

Totaal..... 35.390.793 134.429.279 142.170.314

1) Hieronder begrepen f 216.436 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. (Beursbelasting). 2) Idem f 1.392.035. 3) Idem f 1.208.544. 4) In de maand April pleegt de einduitkeering van de provinciale- en gemeentepcenten, betreffende den vorigen dienst plaats te hebben, welke tengevolge van den achterstand op dit middel, de opbrengst over de maand April overtrof.

BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	April 1924	Sedert 1 Januari 1924
Verdedigingsbelasting Ia	768.160	1.316.457
Verdedigingsbelasting Ib	2.457.109	4.139.516
Verdedigingsbelasting II	2.655.377	9.984.802
	5.880.646	15.440.775
Oorlogswinstbelasting	129.810	776.468

OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	April 1924	Sedert 1 Januari 1924	Overeenkomstige periode 1923
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	289.914	909.476	695.281
Personeele belasting ..	4)	537.618	584.750
Inkomstenbelasting ..	2.675.785	10.421.568	12.125.272
Vermogensbelasting ..	640.159	1.099.719	1.086.142
Dividend- en tantiemebelasting	231.957	644.990	1.618.062
<i>Accijnzen.</i>			
Suiker	656.166	2.510.859	2.698.744
Wijn	19.765	136.076	116.175
Gedist. (binn.- en buitl.)	376.838	1.526.916	1.613.611
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrecht van buitl. eff.	15.659	125.205	90.546
Totaal	4.906.243	17.912.427	20.628.583

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENS-BELASTING SEDERT 1 JANUARI 1924.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1920/21	—	—	460.338	989
1921/22	4.999	82.974	1.993.579	9.032
1922/23	55.432	512.263	8.717.038	53.729
1923/24	2.644.682	1.117.394	24.608.901	4.435.025
1924/25	1.820.544	695.269	—	—
Totaal ..	4.525.657	2.407.900	35.779.856	4.498.775

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND APRIL 1924

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
I Dieren en dierlijke producten	13.533.674	9.012.702	68.203.703	41.351.974	—	—	54.670.029	32.339.272
II Plantaard. voortbrengselen	330.851.247	53.250.798	99.147.858	16.965.789	231.703.389	36.285.009	—	—
IIIa Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabrik. daarv.	974.869.974	30.942.812	424.105.683	11.155.427	550.764.291	19.787.385	—	—
IIIb Gouden en zilveren munt en muntmat.	528	39.517	49.177	39.225.390	—	—	48.649	39.185.873
IV Meel en meelfabrikaten	24.599.346	3.838.593	39.492.164	6.914.524	—	—	14.892.818	3.075.931
V Chemische producten, geneesmiddelen, verfwaren en kleurstoffen	26.641.587	3.898.785	9.329.313	3.837.367	17.312.274	61.418	—	—
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabrikaten van deze stoffen, n. a. g.	64.897.165	7.567.136	34.599.188	10.628.724	30.297.977	—	—	3.061.588
VII Hout en fabrikaten van hout en dergelijke stoffen; meubelen v. a. s.	55.151.018	5.174.666	7.993.118	1.108.642	47.157.900	4.066.024	—	—
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	2.830.072	5.120.834	2.468.450	4.730.331	361.622	390.503	—	—
IX Garens, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleedren en modewaren	6.875.829	22.426.052	4.386.295	11.356.595	2.489.534	11.069.457	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen	63.133.757	1.385.698	7.879.266	714.610	55.254.491	671.088	—	—
XI Glas	3.076.100	851.944	2.993.169	830.412	82.931	21.532	—	—
XII Papier	8.255.131	2.673.013	37.089.050	4.614.576	—	—	28.833.919	1.941.563
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	65.076.256	27.136.537	32.740.111	14.295.562	32.336.145	12.840.975	—	—
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	3.877.532	4.394.885	1.375.865	1.301.090	2.501.667	3.093.795	—	—
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV	16.459.310	12.098.440	9.931.599	6.624.995	6.527.711	5.473.445	—	—
Totaal	1.660.128.526	189.812.412	781.784.009	175.656.008	878.344.517	14.156.404	—	—
Handelsbew. zond. goud. en zilver. munten muntmat. (groep IIIb)	1.660.127.998	189.772.895	781.734.832	136.430.618	878.393.166	53.342.277	—	—

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van gouden en zilveren munt en muntmateriaal, in guldens.

Maanden	Invoer				Uitvoer ¹⁾			
	1921	1922	1923	1924	1921	1922	1923	1924
Januari	214.136.278	152.495.668	173.045.849	177.909.950	115.835.310	86.106.447	91.487.819	116.522.007
Februari	170.369.270	152.353.594	162.189.535	185.566.111	120.956.498	84.204.248	94.601.855	125.465.290
Maart	213.830.220	180.328.763	165.440.620	186.545.160	107.204.662	112.879.875	106.977.347	131.920.475
April	195.772.602	167.451.702	169.639.064	189.772.895	108.819.697	92.729.841	97.005.415	136.430.618
Tot. Jan./Apr.	794.108.370	652.629.727	670.315.068	739.710.116	452.816.167	375.920.411	390.072.436	510.324.620
Mei	168.114.951	194.080.257	160.129.701		93.818.710	108.423.679	104.128.702	
Juni	188.559.719	150.899.735	159.533.444		120.815.908	100.630.880	97.860.255	
Juli	170.674.007	163.863.700	157.464.022		105.420.129	104.572.575	95.693.919	
Augustus	186.640.179	178.807.927	150.975.066		142.544.083	99.442.892	107.933.082	
September	197.271.439	164.616.506	166.474.283		135.749.765	115.612.131	127.720.569	
October	179.043.171	186.643.442	192.923.258		114.694.641	112.003.008	125.848.400	
November	175.806.364	172.295.111	176.660.045		106.623.879	104.350.396	126.123.548	
December	180.000.903	163.762.355	174.750.818		97.115.318	100.225.239	127.839.691	
Totaal	2.240.219.103	2.027.598.760	2.009.225.705		1.369.598.600	1.221.231.211	1.303.220.602	

1) Hieronder zijn niet begrepen de bunkerkolen en bunkerolie voor Ned. schepen.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** betekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Table with columns for bank names and dates. Includes: Ned. Disc. Wissels, Zwits. Nat. Bk., Bel. Binn. Eff., N. Bk. v. Denem., etc.

OPEN MARKT.

Table with columns: Data, Amsterdam (Part. disconto, Prolongatie), Londen (Part. disconto), Berlijn (Part. disconto), Parijs (Part. disconto), N. York (Call-money).

1) Notering van 16 Mei.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen was aanvankelijk vast. Waarschijnlijk in verband met dekkingen van Francs liep de koers op tot 11,72 op Woensdag. Toen hieraan voldaan was, zakte de koers weder in op 11,67, waarmede de openingskoers van Maandag weder was bereikt.

20 Mei 1924.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table with columns: Data, Londen, Berlijn, Weenen, Parijs, Brussel, New York.

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam. 1) Particuliere opgave. 2) Notering van 9 Mei '24. 3) Idem van 2 Mei '24. 4) Gulden per milliard Mark. 5) Gulden per 100 Mark.

Table with columns: Data, Stockholm, Kopenhagen, Christiania, Zwitserland, Spanje, Batavia telegrafisch.

*) Notering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Table with columns: Data, Cable Lond., Zicht Parijs, Zicht Berlijn, Zicht Amsterd.

1) In ct. per Mark.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Table with columns: Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 3 Mei 1924, 10 Mei 1924, 12/17 Mei '24 (Laagste/Hoogste), 17 Mei 1924.

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg. 3) Notering van 14 April.

NOTEERING VAN ZILVER.

Table with columns: Date, te Londen N. York, te Londen N. York.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 19 Mei 1924.

Table with columns: Activa (Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc., Papier o. h. Buitenl. in disconto, etc.), Passiva (Kapitaal, Reservefonds, etc.).

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buitl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. part.
15 Mei '24	356.885	84.653	480.000	1751.918	7.655.032	218.378
8 " '24	356.326	84.653	480.000	1721.438	7.656.375	201.393
1 " '24	357.572	84.653	480.000	1835.998	7.697.576	234.683
24 Apr. '24	357.921	84.653	480.000	1778.900	7.622.338	292.727
17 Mei '23	347.823	84.653	480.000	860.863	6.814.581	134.607

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
30 April '24	3.120.389	2.139.118	—	102.220	1.926.013
23 " '24	3.113.890	2.103.441	—	100.937	1.940.821
16 " '24	3.104.886	2.054.079	—	100.404	1.966.349
9 " '24	3.103.446	2.041.277	—	97.975	1.981.638
2 Mei '23	3.080.579	2.069.275	—	93.809	2.237.505

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 1)	Algem. Dek-kings-perc. 2)
30 April '24	571.670	2.005.381	110.927	79,4	82,0
23 " '24	613.267	2.000.856	110.865	79,0	81,6
16 " '24	646.250	2.011.585	110.869	78,1	80,6
9 " '24	727.165	2.055.067	110.837	76,9	79,3
2 Mei '23	1.005.769	1.983.848	108.822	73,0	75,2

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
23 Apr. '24	755	16.606.867	1.437.810	15.758.749	4.265.014
16 " '24	755	16.612.115	1.442.186	15.814.801	4.250.751
9 " '24	755	16.568.636	1.439.107	15.641.610	4.241.000
2 " '24	756	16.629.350	1.435.579	15.713.731	4.230.384
25 Apr. '23	776	11.839.195	1.367.695	15.410.943	3.988.783

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 19 Mei 1924.

Het vooruitzicht op een wijziging in de opperste leiding van Frankrijk heeft, uit den aard der zaak, een grooten invloed uitgeoefend, zowel op de beurs van Parijs als op de internationale fondsenmarkten. Toch kan men niet zeggen, dat die invloed van uitsluitend gunstigen aard is geweest. Hoe ook de politiek van den heer Poincaré somtijds aan scherpe kritiek onderworpen is geweest, aan den anderen kant was het toch in ieder geval duidelijk, dat aan het roer van den Staat steeds iemand stond met een vasten wil, die ook onmiddellijk van koers kon veranderen, als hij dit voor het welzijn van het land noodzakelijk achtte. Het bewijs hiervoor heeft hij geleverd in het doorzetten van de jongste belastinghervormingen, hoewel hij heeft kunnen voorzien, dat hij hierdoor ontstemming zou wekken bij een zeer groot deel der bevolking. Die ontstemming is vermoedelijk dan ook wel de oorzaak van zijn val geworden. De komende regeering zal zich, in verband met de volksuitspraak, in hoofdzaak hebben bezig te houden met een wijziging van het fiscale beleid, waarbij natuurlijk noch de levensbehoefte van Frankrijk, noch de kwestie der valuta in het gedrang mogen komen. Men heeft ter beurze ingezien, dat dit een uiterst moeilijke taak zal worden, vooral voor een ministerie, dat, indien het wordt gevormd volkomen in overeenstemming met den uitslag der verkiezingen, zeer heterogene elementen zal moeten bevatten.

Men is er te Parijs niet volkomen gerust op, dat men hierin zal kunnen slagen. Het eerst heeft zich dit gewroken op het niveau van den Franschen wisselkoers. De waarde van het Fransche betaalmiddel is sedert de verkiezingen vrij gevoelig gedaald, waarbij de aanleiding louter van Parijs is uitgegaan. Men kan op het oogblik niet spreken van een internationale speculatie, welke een baisse-aanval op den Franc zou hebben uitgevoerd. In Duitschland heeft men nog te kampen met de slechte ervaringen, welke men in dit opzicht heeft opgedaan, afgezien nog van het feit, dat men daar te lande geen disponibele gelden voor dergelijke transacties heeft. En in de overige landen is de speculatie in Francs, voor zoover die voor eigen rekening werd gedreven, steeds zeer gering geweest. Het is dan ook de vrees voor verwickelingen op allerlei gebied, te zamen met de natuurlijke reactie op het kunstmatig en te snel verhoogde koerspeil van den laatsten tijd, welke vanuit Parijs de daling van den Franc gedurende de achter ons liggende week heeft bewerkstelligd. Zonder twijfel moet hierbij in aanmerking worden genomen de omstandigheid, dat thans ook de naaste toekomst van de buitenlandsche politiek min of meer op losse schroeven wordt gesteld. De informeele besprekingen tusschen de eerste-ministers van Engeland en Frankrijk hadden reeds veel hoop op een schikking inzake het optreden tegen Duitschland doen ontstaan, ten aanzien waarvan thans weder dient te worden afgewacht, welken loop de zaken zullen nemen. Niettemin liggen hier toch niet de grootste gevaren.

In verband met de hierboven weergegeven beschouwingen heeft de beurs van Parijs over het algemeen een vast verloop gehad, vooral voor arbitragewaarden, terwijl de beleggingsmarkt iets lusteloozer is geweest.

De beurs te Berlijn is aanvankelijk zeer opgewekt geweest, in verband met de betere opvattingen, welke men koesterde omtrent een oplossing van de Europeesche moeilijkheden. Spoedig daarna is echter weder een reactie ingetreden, eensdeels in verband met de kalmer meening, welke de overhand heeft gekregen, anderzijds als gevolg van de moeilijkheden in het bedrijfsleven, welke nog geenszins overwonnen zijn. De geldmarkt is weliswaar iets ruimer geworden, doch voor een goed deel moet dit worden toegeschreven aan het gevoel van verlichting, ontstaan doordat de wissels van de goud-discontobank, zij het tot een gelimiteerd bedrag, door de Federal Reserve Banks in herdisconto genomen kunnen worden. Voorts wekt het groot aantal ondernemingen, dat of failliet gaat, of zich onder „Geschäftsaufsicht“ stelt, er toe mede de vraag op de geldmarkt te doen verminderen. Een gezond verschijnsel kan deze verruiming dus niet in allen deele worden genoemd.

Tegen het instituut van het „Geschäftsaufsicht“ gaan overigens steeds meer waarschuwend stemmen op. Naar het schijnt, wordt op vrij groote schaal misbruik gemaakt van de desbetreffende voorschriften, welke indertijd, bij het uitbreken van den oorlog, zijn ingevoerd om te beletten, dat op zich zelve solvante firma's door den loop der omstandigheden hun bestaan ontijdig zouden moeten eindigen. De Deutsche groothandelsvereniging heeft zich reeds tot het ministerie van Justitie gewend met een petitie, waarin zij er op aandringt, dat de gevallen, waarin „Geschäftsaufsicht“ wordt uitgeoefend, ook onverwijld gepubliceerd moeten worden en dat strenge bepalingen zullen worden voorgeschreven, wat aangaat de solvabiliteit der betrokken firma, het bijeenroepen van een vergadering van crediteuren en den duur van het toezicht. Wat dit laatste betreft, stelt de groothandel een termijn van drie maanden voor, slechts in zeer ernstige gevallen telkens met een maand verlengbaar.

De formulering van deze verlangens toont op zich zelve reeds aan, welke gebreken het tegenwoordig instituut aankleven en maken het ook duidelijk, dat op groote schaal de aanvankelijk goede bedoeling wordt misbruikt. Inmiddels is één en ander slechts een bewijs voor de nog steeds kommervolle verhoudingen bij onze oostelijke burenen. Niettemin schijnt men te Berlijn reeds veel in het tegenwoordig koerspeil verdisconteerd te achten, met uitzondering van bankaandeelen, welke bijna voortdurend een dalende richting hebben ingeslagen.

Te Londen is de markt uiterst stil geweest, behalve voor de beleggingsafdeeling, welke, in verband met de zeer ruime geldmarkt, een iets grooter levendigheid aan den dag heeft gelegd. Ook de emissiemarkt heeft een zekere mate van opleving kunnen ondergaan. De beurs als geheel echter bleef vrijwel zonder belangstelling. Er zijn nog te veel vraagstukken, welke om een oplossing vragen, dan dat de fondsenmarkt thans reeds een bepaalde richting zou kunnen inslaan. In de eerste plaats werkt ook hier, zooals vanzelf spreekt, de uitslag der verkiezingen zoowel in Duitschland

als in Frankrijk na. Vervolgens zijn de moeilijkheden op de arbeidsmarkt nog geenszins verdwenen, al behoeft men voorloopig niet bevreesd te zijn voor het uitbreken van een mijnwerkersstaking. En ten slotte baart de naaste toekomst van den buitenlandschen handel nogal zorg.

De markt te New York is voor industriele waarden lusteloos geweest. Ten nauwste staat dit in verband met de berichten uit de nijverheids-centra omtrent een vermindering der activiteit. Ondanks een afnemning van het totaal der onuitgevoerde orders werkt de Steeltrust bijv. met nog slechts 75 pCt. van haar capaciteit, hetgeen wel in een zeer schril contrast staat tot het optimisme, waarvan korten tijd geleden nog de directie dezer onderneming blijk heeft gegeven, toen zij het dividend op de gewone aandelen verhoogde.

Ten onzent is van handel nauwelijks sprake geweest. De beurs heeft een zoo stil verloop gehad, als in de laatste jaren nauwelijks op te merken is geweest. Waar er niet veel aanleiding voor een stijging van het koerspeil is geweest, hebben de ongunstige berichten steeds meer de overhand gekregen, zoodat tezamen met de afname van den omvang der omzettingen een verlaging van het koerspeil te constateeren is geweest.

Voor de beleggingsmarkt heeft dit een iets beter stemming doen ontstaan. In de eerste plaats wordt een deel van het beschikbaar kapitaal thans in beleggingswaarden belegd, inplaats van in aandelen, in de tweede plaats werkt de zeer lage rentevoet op de geldmarkt een verhooging van het koersniveau hier in de hand. Vermoedelijk moet het ook worden toegeschreven aan het gebrek aan zaken van allerlei aard, dat de jongste inschrijving op schatkistpapier zulk een groot succes heeft gehad. Intussen heeft dit feit op de beurs een zeer gunstigen indruk gemaakt.

Table with columns: 12 Mei, 16 Mei, 19 Mei, Rijzing of daling. Rows include Nederland 1922, 1918, 1916, 1916, Rusland 1906, Rusl. bij Hope & Co., Japan 1899, Brazilië 1895, San Paulo 1921, Amsterdam 1920, Rotterdam 1920.

Overigens was, zoodat reeds gezegd, de geheele aandelenmarkt, op een zeer enkele uitzondering na, hoogst ongeanimeerd. Zelfs voor de tabaksafdeeling, welke gedurende zeer langen tijd alle aanvallen heeft kunnen weerstaan, was thans de tijd voor een reactie aangebroken, welke weliswaar geen al te groote proporties heeft aangenomen. doch die toch tekenend is geweest voor de algemeene opvatting ter beurze.

Voor rubberaandelen bestond iets meer directe aanleiding voor een flauwe houding. De prijs van het product te Londen is steeds dalende gebleven en de belangstelling voor het artikel is desondanks niet grooter geworden. Integendeel worden vaak partijen ter markt aangeboden, zonder dat zich grage koopers voordoen. Het is in dit verband verklarbaar, dat de meestentijds gunstige jaarverslagen over

1923 niet den geringsten invloed uitoefenen, doch dat de beurs rekening houdt met de toekomst.

De Petroleummarkt is zoo goed als zonder belangstelling geweest. Op deze afdeeling hebben als regel internationale invloeden gelding en deze hebben ditmaal geheel ontbroken.

De suikermarkt is sterk geaffecteerd door de dalende Cubanoteeringen en deze zijn weder het uitvloeisel geweest van de hoogere schattingen voor den Cuba-oogst.

De industriele markt was gedrukt, met uitzondering van aandelen Philips Gloeilampenfabrieken.

Table with columns: 12 Mei, 16 Mei, 19 Mei, Rijzing of daling. Rows include Amsterdamsche Bank, Incasso Bank, Koloniale Bank, Ned. Handel-Mij. cert.v.aand., Rotterd. Bankvereniging, Van Berkel's Patent, Gouda Kaarsen, Holl. Draad- en Kabelfabriek, A. Jurgens' Ver. Fabr.g.aand., Philips' Gloeilampenfabriek, Vereenigde Blikfabrieken, Vereen. Chemische Fabrieken, Compania Mercantil Argent., Cultuur-Mij. d. Vorstenland, Handelsver. Amsterdam, Handelsverg. Reiss & Co., Int. Crediet- en Handelsverg., Rotterdam, Linde Teves & Stokvis, Redjang Leborg Mijnb.-Mij., Gecons. Holl. Petroleum-Mij., Kon. Petroleum-Mij., Phoenix Oil, Amsterdam-Rubber-Mij., Kendeng Lemboe, Oost-Java-Rubber-Mij., Deli-Batavia Tabak Mij., Deli-Maatschappij, Senembah-Maatschappij.

Scheepvaartwandeelen bleven zonder handel van betekenis.

Table with columns: 12 Mei, 16 Mei, 19 Mei, Rijzing of daling. Rows include Holland-Amerika-Lijn, Hollandische Stoomboot-Mij., Java-China-Japan-Lijn, Kon. Hollandsche Lloyd, Kon. Ned. Stoomb.-Mij., Konink. Paketvaart-Mij., Maatschappij Zeevaart, Nederl. Scheepvaart-Unie, Nievelt Goudriaan, Rotterdamsche Lloyd, Stoomv.-Mij. 'Nederland', 'Noordzee'.

De Amerikaansche markt was, zoodat in Wallstreet, stil, doch opgewekt voor spoorwegaandelen.

Table with columns: 12 Mei, 16 Mei, 19 Mei, Rijzing of daling. Rows include Americ. Smelting & Refining, Anaconda Copper, Studebaker Corp., Un. States Steel Corp., Athison Topeka, Erie, Southern Pacific, Union Pacific, Int. Merc. Marine orig. gew., 'pref.'

Als gevolg van de uiterst beperkte affaire is de vraag naar prolongatie sterk afgenomen, zoodat men voor 3 pCt. gemakkelijk geld kon opnemen.

GOEDERENHANDEL GRANEN.

20 Mei 1924.

Gedurende de afgelopen week is de markt in hoofdzaak aan dezelfde invloeden onderhevig geweest als gedurende

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	19 Mei 1924	12 Mei 1924	22 Mei 1923
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Juni	Mais Juni	Lijnzaad Juni				
17 Mei '24	104½	76½	47¼	11,10	7,75	19,50	Tarwe*	12,50	12,—	13,50
10 „ '24	103¾	76¾	46¾	11,— ¹⁾	7,95 ¹⁾	19,45 ¹⁾	Rogge (No. 2 Western) ..	9,50	9,50	10,35
17 Mei '23	119¾	81¾	43¼ ²⁾	11,75	8,30	21,25	Mais (La Plata)	216,—	220,—	213,—
17 Mei '22	145¾	61½	38¼	13,65	7,95	21,50	Gerst (48 lb. malting) ... ²⁾	207,— ⁴⁾	207,— ⁴⁾	183,—
17 Mei '21	146½	58¾	36¼	16,60	7,45	16,50	Haver (38 lb. white clipp.) ¹⁾	10,— ⁵⁾	9,75 ⁵⁾	10,30
20 Juli '14	82	56¾	36¼	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	11,30	11,40	11,—
							Lijnzaad (La Plata) ... ²⁾	397,—	393,—	441,—

1) Per Mei. 2) Per Juli.
 *) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.
 *No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Donaugerst. 5) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	11/17 Mei 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	11/17 Mei 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	28.302	367.537	263.094	—	13.957	25.671	381.494	288.765
Rogge	5.911	197.897	165.036	200.	3.525	485	201.422	165.521
Boekweit	493	8.806	5.157	—	—	—	8.806	5.157
Mais	17.017	262.405	236.480	7.777	42.973	37.300	305.378	273.780
Gerst	1.704	121.385	72.648	442	22.532	5.018	143.917	77.666
Haver	1.795	83.988	32.924	—	81	533	81.069	33.457
Lijnzaad	8.005	101.747	56.333	—	37.690	43.658	139.437	99.991
Lijnkoek	2.025	75.857	86.349	—	700	—	76.557	86.349
Tarwemeel	5.033	96.896	27.359	54	9.147	3.864	106.043	31.223
Anderé meelsoorten	110	3.366	657	—	—	—	3.366	657

de vorige en evenmin als toen waren de zaken bijzonder levendig. Frankrijk heeft nog een enkele lading tarwe gekocht, doch door den onzekeren toestand van den wisselkoers werden verdere zaken tegengehouden. Geen enkel ander Europeesch land trad speciaal naar voren als koper van tarwe. In de Engelsche markt is men ook over het algemeen voldoende voorzien, terwijl bovendien nogal het een en ander onverkocht schijnt te zijn afgeladen. Toch hebben de prijzen zich goed gehandhaafd. Zoowel in Noord- als in Zuid-Amerika zijn de prijzen vrijwel onveranderd, in enkele gevallen nog iets hooger. De wereldverscheppingen waren wederom ruim, ofschoon aanmerkelijk minder dan een week geleden. Ook naar niet-Europeesche havens blijven de verscheppingen van tarwe groot. De zichtbare voorraad is in Noord-Amerika afgenomen. Toch zal het overschot bij het begin van den nieuwen oogst zeer aanzienlijk zijn. De prijzen in Chicago geven evenwel aan, dat men geleidelijk een verbetering van den toestand verwacht, immers de Juli-termijn staat hooger geoteerd dan Mei en September wederom hooger dan Juli. Of deze notering gerechtvaardigd zal zijn, hangt natuurlijk voor het grootste gedeelte af van de resultaten van de thans te velde staande oogsten. De weerberichten waren over het algemeen zeer gunstig, al zijn er natuurlijk ook wederom streken, waar men over droogte klaagt. In Europa is het weer over het algemeen warmer geworden, hetgeen in de meeste landen zeer welkom was. De berichten uit Duitsland blijven nog steeds niet bijzonder gunstig, terwijl ook Rusland nu en dan mededeelt, dat de vooruitzichten voor den volgenden oogst zeer onbevredigend zijn. Al deze berichten zijn eenigszins vaag, doch alles te zamen genomen, zal waarschijnlijk de Europeesche oogst minder groot zijn dan die van een jaar geleden. Niettegenstaande de laatste oogst zeer aanzienlijk grooter geschat is dan de vorige, heeft toch Europa ruim zooveel tarwe geïmporteerd, als in het vorig jaar, zonder dat de voorraden op dit oogenblik bijzonder groot geworden zijn. Blijkbaar is de consumtie van tarwe op de lagere prijzen aanmerkelijk versterkt. Het is dan ook geen wonder, dat in den laatsten tijd de prijzen zeer stabiel geworden zijn. De loop der gebeurtenissen heeft wel uitgewezen, dat geen belangrijk lagere prijzen meer te verwachten zijn.

Ook rogge is over het algemeen vast gestemd geweest. Rusland biedt slechts weinig aan, doch Noord-Amerika heeft nog een ruim overschot. De toename van export naar Europa geeft Noord-Amerika eenigszins moed, zoodat de prijzen ook daar zeer stabiel zijn, zonder dat men nog in staat blijkt te zijn, een hausse in te zetten. Aangezien men verwacht dat de volgende oogst aanzienlijk kleiner zal zijn, terwijl ook, indien de berichten niet zeer onjuist zijn, Rusland een veel geringer surplus zal hebben, moet men verwachten, dat men in het volgende seizoen geen overvloed van rogge zal hebben; vooral ook daar van deze graansoort de berichten in Duitsland niet gunstig zijn.

Voor spoedig leverbare Plata-mais deed zich ook deze week in verschillende markten goede vraag gelden. De eerst

aankomende booten worden grif opgenomen, vooral in de Engelsche markten en in België. In ons land is de vraag op zichzelf zeer onvoldoende. Er bevinden zich nogal wat voorraden van diverse soorten mais, waarvoor weinig kooplust bestaat. De verscheppingen van Plata-mais waren wederom zeer ruim, doch dit heeft in de meeste markten de stemming niet beïnvloed. Ook voor latere afladingen van Plata-mais werden nu en dan reeds hoogere prijzen betaald. Noord-Amerikaansche mais wordt slechts in kleine hoeveelheden afgeladen. De markt te Chicago was de meeste dagen kalm gestemd, doch op 19 Mei was de stemming vast, zoodat ten slotte de Mei-termijn van 12—19 Mei van 75¼ tot 77½ opliep. De Juli en September-termijnen toonden slechts een verschil van resp. ¾ en ¼ d.c. Europa schenkt weinig aandacht aan deze fluctuaties, evenmin aan het feit, dat de zichtbare voorraad in de Vereen. Staten nu wederom snel afneemt. Het schijnt, dat als mais exporteerend land de Vereenigde Staten meer en meer worden uitgeschakeld, zoodat La Plata wel verreweg de grootste rol in de Europeesche markt speelt. Het aanbod van den Donau is niet bijzonder groot en in het algemeen waren de prijzen te hoog in vergelijking met La Plata. Enkele stoomende ladingen werden tot goede prijzen verkocht naar Scandinavië en Ierland.

Gerst blijft vast gestemd wegens beperkt aanbod. De prijzen zijn evenwel niet veel hooger gegaan.

Ook voor haver is de stemming aanmerkelijk beter, doch de omzet was gering.

Voor lijnzaad is de vraag zeer gering geweest. De prijzen bleven vrijwel onveranderd, doch de oliemarkt toonde niet genoeg leven om olieslaggers tot nieuwe zaken te bewegen. De verscheppingen van Argentinië waren gering, maar die van Indië zijn aanmerkelijk toegenomen.

SUIKER.

De afgelopen week bracht op sommige dagen gevoelige dalingen op de Amerikaansche markt, waarop de Europeesche termijn-markten steeds dadelijk reageerden. Gedeeltelijk herstelden zich de prijzen tegen het einde van de week, blijkens ondervolgende opgave van de openingskoersen, den laagsten stand en de slotkoersen van deze week:

Spot. Centrif.	5,90/5,46/5,78
Mei	4,07/3,82/3,98
Juli	4,15/3,90/4,08
September	4,20/3,97/4,15
December	3,86/3,65/3,83

De markt te New York werd beïnvloed door eene nieuwe raming van Himely, die den Cuba-oogst op 3.985.000 tons schat, al kon dit cijfer voor ingewijden geen verrassing zijn. Buitendien valt de consumtie in de Vereenigde Staten in dezen tijd van het jaar tegen en bedroegen de versmeltingen in de voorafgaande week 66.000 tons tegen 80.000 tons verleden jaar. Cuba-suiker werd verhandeld tot prijzen dalende tot 3.69 d.c. c.&f. New York, doch spoedig daarna vonden weer afdoeningen tot 4 en 4½ d.c. plaats.

Ook naar Engeland werd Cubasuiker verkocht op de sterk gedaalde prijsbasis.

De Cuba-statistiek luidt als volgt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 10 Mei '24..	109.067	80.506	116.823
Tot. sedert 1 Dec. '23-10 Mei '24	2.941.130	2.853.195	2.618.845
Aantal werkende fabrieken..	84	35	111
Weekexport 10 Mei '24.	91.286	82.737	102.717
Tot. sedert 1 Jan. '24-10 Mei '24	1.982.634	2.102.923	1.571.992
Totale voorraad op 10 Mei '24.	958.496	751.172	1.107.004

De totale opbrengst der afgemalen fabrieken bedraagt 15.690.000 zakken tegen 13.974.000 in 1923 terwijl nog 63 fabrieken werken tegen 25 verleden jaar.

In Engeland kochten raffinadeurs zooals reeds hierboven aangeduid Cubasuiker.

Raffinadeurs hebben deze week hunne prijzen eerst 2-maal verlaagd met sh. 1/- voor alle posities, doch aan het einde weder met 6 d verhoogd.

De Board of Trade Statistiek over April geeft het volgende ongunstige beeld te zien:

	April.		Jan./April	
	1924	1923	1924	1923
	Tons	Tons	Tons	Tons
Import Riet	188.520	122.917	504.592	394.800
„ Geraffineerd .	53.410	49.299	168.599	119.359
Totaal	241.930	172.216	673.191	514.159
Voorraad in Entrepot	336.700	243.300	—	—
„ in Raffinader.	73.700	54.400	—	—
Opbrengst	56.333	92.334	274.085	310.926
Tot. binnenl. verbruik	92.971	149.444	415.024	471.536
Totale export	4.038	4.883	22.991	15.435
Voorr. op 31 Maart ..	1924 { 264.300	1923 { 277.250		
„ „ 30 April ..	{ 410.400	{ 297.700		

Hierbij dient echter in aanmerking genomen te worden, dat ten gevolge van de toen te verwachten verlaging der suikerbelasting, consumenten slechts het hoognoedige kochten. Nu door de indiening van het budget klaarheid gebracht werd, zal de statistiek over deze maand aanmerkelijk gunstiger cijfers te zien geven.

Op Java was de markt aanvankelijk zeer flauw gestemd en vonden herverkoopen van Superieur plaats tot prijzen dalende van f 14 1/2 tot f 13 3/4, waarna de markt zich eenigszins herstelde. De aanvoeren uit den nieuwen oogst zijn nog eenigszins achter bij verleden jaar, doch nemen nu dagelijks toe. De April afschepingen bedroegen 57.434 tons tegen 58.951 tons verleden jaar.

Hier te lande spiegelde de markt zich aan die te New York. De openingsnoteeringen op termijn waren Mei f 29; Augustus f 26 1/2 en December f 23 3/4, welke prijzen afbrokkelde tot respectievelijk f 26 1/2, f 24 1/4 en f 22 1/2. Toen verbeterde de stemming echter en was aan het slot der week zelfs vast met koopers voor Mei tot f 27 1/2, Augustus f 25 1/2 en December f 23. De omzet bedroeg 6700 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Aug.	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per	Cuba's 96 pCt. c.i.f.	
			Mei/Juni	Mei/Juni	
16 Mei '24	f 25 1/16	Sh. 43/6	Sh. 21/3	Sh. 20/3	\$ cts. 5,78
9 „ '24	„ 26 13/16	45/6	22/6	21/9	5,90
16 Mei '23	„ 37 1/16	71/-	28/9	31/9	7,78
16 Mei '22	„ 22 11/16	52/6	18/-	13 1/4 1/2	4,04
4 Juli '14	„ 11 13/32	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 14 Mei 1924.

Fluctuaties in Amerikaansche katoenprijzen zijn slechts gering geweest en men neemt over het algemeen een afwachtende houding aan. Er wordt slechts weinig verkocht, zowel voor het binnenland als voor het Continent, terwijl prijzen deze week weinig veranderd zijn. Egyptische katoen is iets flauwer, doch de vraag blijft goed, terwijl de weerberichten, zowel uit Amerika als van Egypte, gunstig luiden.

Hoewel er voor Amerikaansche garens wel belangstelling bestaat, gaat er toch weinig om, daar de geboden prijzen in de meeste gevallen niet geaccepteerd worden; voor de grovere nummers bestaat minder interesse. De vraag van het Continent, zowel naar enkele als getwijnde garens, is van geen betekenis. Voor export zijn wel bidingen ge-

daan, doch deze zijn gebaseerd op nieuwe oogstprijzen, welke dan ook meestal geweigerd worden. Dit is geen wonder, daar de fabrieken over het algemeen veel korter werken en de verminderde productie nauwelijks voldoende is. Ook Egyptische garens zijn flauwer, hoewel er meerdere bidingen voor groote hoeveelheden met slechts weinig prijsverschil gedaan zijn. De meeste Spinners van Egyptische katoen zijn zoo goed bezet, dat het zeer moeilijk wordt eenige concessie te krijgen.

Over het algemeen gaat er in alle soorten weinig om en neemt men een afwachtende houding aan. Volgens de Board of Tradecijfers over April heeft de uitvoer van katoenen garens gedurende die maand naar Duitschland 5.607.300 lbs. bedragen, d.i. ruim vier miljoen lbs. meer dan in April 1923 en twee en een kwart miljoen lbs. meer dan in 1922. De uitvoer van garens naar België en Zwitserland zijn ongeveer gelijk aan 1922, naar Britsch-Indië ongeveer gelijk aan die van April 1923, maar meer dan 1 1/2 miljoen minder dan in April 1922.

De vraag in de doekmarkt is deze week bepaald minder geweest en hoewel hier en daar wel enkele flinke posten geboekt zijn, is de vraag veel minder dan de laatste weken het geval was. De overzeesche markten volgen met eenige vrees den loop der katoenprijzen en door de vaste noteeringen van Egyptische katoen, waarover wij in ons vorig bericht schreven, zijn koopers wel geneigd zaken te doen, hoewel er voor verschillende soorten thans latere levering verlangd wordt. Het verschil tuschen Amerikaansche spot en future prijzen is van groote betekenis en hoe meer men de nieuwe oogstmaanden nadert, des te begrijpelijker wordt de afzijdige houding der overzeesche koopers. Wat de doekmarkt zelf betreft is er van lagere prijzen geen sprake ondanks het gebrek aan vraag. Dit is gedeeltelijk een gevolg van het feit, dat het voor fabrikanten moeilijk wordt tegen de overgekomen prijs en levertijd te leveren, daar over het algemeen prompte verschepping verlangd wordt.

7 Mei 14 Mei Oost. koersen. 6 Mei 13 Mei

Liverpoolnoteeringen.	T.T. op India	1/4 3/4	1/4 3/4
F.G.F. Sakellaridis	23,85	23,45	T.T. op Hongkong 2/4 1/8
G.F. No. 1 Oomra	10,60	10,95	T.T. op Shanghai 3/2
			3/2 1/4

Noteering voor Loco-Katoen.

(Midling Uplands.)

	16 Mei 1924	9 Mei 1924	2 Mei 1924	16 Mei 1923	16 Mei 1922
New York voor Middling ...	31,50 c	31,70 c	30,15 c	26,45 c	21,50 c
New Orleans voor Middling	31,20 c	30,88 c	29,88 c	26,— c	19,75 c
Liverpool voor Fy Middl. ...	18,39 d	17,87 d	17,85 d	14,58 d	12,22 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '23 tot 16 Mei '24	Overeenkomstige periode	
		1922-'23	1921-'22
Ontvangsten Gulf-Havens.	6.497	5.549	5.533
„ Atlant.Havens.	1.573	1.241	1.433
Uitvoer naar Gr. Brittannië	3.073	2.560	2.786
„ „ 't Vasteland.	569	580	809
„ „ Japan			

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	16 Mei '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	398	406	893
Binnenland	384	501	820
New York	—	—	—
New Orleans	—	—	—
Liverpool	283	314	506

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijddendijk.)

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
17 Mei 1924	250.000	25.050	1.206.000	27.000	6 1/32
10 „ 1924	231.000	25.000	1.151.000	27.000	6 5/16
3 „ 1924	1)	1)	1)	1)	1)
17 Mei 1923	861.000	20.775	1.412.000	23.400	5 27/64

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
17 Mei 1924...	50.000	3.242.000	175.000	9.040.000
17 Mei 1923...	26.000	2.387.000	45.000	6.336.000

1) Feestdag.

COPRA.

De markt was deze week, tengevolge van short-dekkingen veel vaster gestemd. Het aanbod van Indië blijft tamelijk klein, maar de vraag van Duitschland is eveneens nog zeer beperkt.

De noteeringen zijn:

Nederl.-Ind. f.m.s. stoomend.....	fl 32¼
" " " Mei aflading	" 32½
" " " Juni	" 32
" " " Juli	" 32
19 Mei 1924.	

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Standard	Koper Electrolytisch	Tin	Lood	Zink
19 Mei 1924..	62.-/-	67.10/-	206.5/-	29.2/6	30.12/6
12 " 1924..	62.7/6	68.15/-	229.15/-	29.17/6	30.7/6
5 Apr. 1924..	63.7/6	69.5/-	235.12/6	31.15/-	31.15/-
28 " 1924..	63.12/6	69.12/6	243.17/6	32.17/-	32.12/6
18 Mei 1923..	67.15/-	77.10/-	202.12/6	26.7/6	31.17/6
20 Juli 1914..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Gedurende de afgelopen week was alom de vraag naar scheepsruimte geringer dan in den laatsten tijd en vooral was dit het geval voor booten van de La Plata-rivier. Tegen het eind van de week kwamen bevrachters weer aan de markt. De reeders, welke handige booten van La Plata open hebben, verwachten echter dat zij door thans niet te bevrachten in de toekomst hogere cijfers kunnen bedingen, hetgeen ook een reden is waarom op het oogenblik minder afsluitingen tot stand komen.

Van Canada zijn verschillende booten bevracht tegen dezelfde of iets hogere vrachten. Naar Hull is 4/- per quarter betaald en naar Antwerpen en West-Italië 16 en 20 cent per 100 lbs., alles begin Juli verschepping.

Er bestaat een goede vraag naar ruimte voor hout van Canada naar Groot-Brittannië, waarvoor ongeveer 70/- per standaard, kan worden bedongen.

Naar West-Engeland of Oost-Ierland is een boot afgesloten tegen 67/6 voor Mei verschepping.

Van de Northern Range vonden bijna geen bevrachtingen van graanbooten plaats, doch daarentegen viel meer vraag waar te nemen naar ruimte voor steenkolen, stellig in verband met de kans, welke er verleden week bestond op een stilleggen van den export van steenkolen in Engeland ten gevolge van het dispuut met de trimmers. Naar Rio de Janeiro werden meerdere booten opgenomen tegen \$ 3.60.

Van de Golf van Mexico naar La Plata werden booten afgesloten met pitchpine tegen 162/6 voor verschillende posities, echter met een zeer zware despatch money.

Van de North Pacific werd een Mei-Juni boot bevracht naar U. K./Bordeaux/Hamburg/range tegen 33/9, hetgeen lager is dan vorige afsluitingen.

Van Chili naar Bordeaux/Hamburg/range vond een bevrachting plaats voor Augustus/September verschepping tegen 30/6.

Zoals reeds gezegd waren de bevrachtingen van La Plata aanzienlijk geringer. Op het oogenblik is de geldende vracht ongeveer 30/6 voor booten met 25 Juni cancelling.

Van Voor-Indië werd het grootste gedeelte van de beschikbare lading door lijnbooten opgenomen. Er werd echter een Juni-boot afgesloten tegen 26/- on deadweight van Bombay.

Van Java vonden suikerbevrachtingen plaats tegen 31/6 en 32/- voor Juni/Juli-booten naar de Middellandsche Zee en U. K./Continent.

Wat Australië betreft, werd een boot afgesloten van Sydney tegen 31/3.

Van de Zwarte Zee werden meerdere booten opgenomen, doch hoofdzakelijk voor lijnkoeken naar Denemarken, waar-

voor 17/6 werd betaald voor Juni-belading. Het geldende cijfer voor graan naar het Continent blijft 13/6.

De vraag naar ruimte voor erts is niet groot. Van Huelva naar Antwerpen werd 9/6 betaald voor een prompte boot.

De uitgaande vrachten van Wales blijven ongeveer op hetzelfde niveau met 12/6 naar La Plata en 12/9 naar Port Said.

De kolenvrachten voor de kleine vaart hebben hier en daar bijna het vóór-oorlogspeil bereikt.

Rotterdam, 20 Mei 1924.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol kanaal	Rotterdam	Engeland
12-17 Mei 1924	—	13/8 ²	14½ ¹	—	28/7½	28/7½
5-10 " 1924	—	13/9 ²	14½ ¹	—	30/3	30/3
14-19 Mei 1923	—	19/4 ²	27½ ³	—	27/3	26/6
15-20 Mei 1922	—	—	14 ¹	4/3	30/-	30/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11¼	1/11¼	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
12-17 Mei '24	5/1½	11/-	12/9-	12/6	4/7	—
5-10 " '24	5/1	10/-	12/11	12/10	4/2½	—
14-19 Mei '23	5/11	11/-	10/10½	14/2	5/3	6/9
15-20 Mei '22	6/-	11/-	13/6	13/6	5/4½	7/3
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rjst)	Vladivostok West Europa	Chill West Europa (salpeter)
12-17 Mei 1924..	25/6	28/9	31/-	29/2
5 10 " 1924..	25/-	28/9	31/-	29/2
14-19 Mei 1923..	27/9	32/6	35/-	35/-
15-20 Mei 1922..	18/6	27/-	35/-	30/-
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

1) Am. cents per 100 lbs. 2) Per ton d.w. 3) \$ per ton kolen.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Overige noteeringen per ton van 1015 KG.

INKLARINGEN.

DORDRECHT/ZWIJNDRECHT.

Landen van herkomst.	April 1924		April 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	6	1.943	—	—
Groot-Brittannië	4	914	4	624
Duitschland....	—	—	1	438
Zweden.....	—	—	1	294
Danzig.....	—	—	5	1.893
België.....	2	734	—	—
Frankrijk.....	1	355	1	202
Marokko.....	—	—	1	784
Totaal....	13	3.946	13	4.235
Nationaliteit				
Britsche.....	5	1.220	5	826
Duitsche.....	7	2.401	6	2.331
Noorsche.....	1	325	—	—
Fransche.....	—	—	1	784
Zweedsche.....	—	—	1	294
Totaal....	13	3.946	13	4.235

NIEUWE WATERWEG.

Landen van herkomst	Maart 1924		Maart 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	40	48.129	34	28.904
Groot-Brittannië	290	208.222	361	304.154
Duitschland	144	172.411	78	110.614
Noorwegen	36	65.170	29	55.364
Zweden	23	22.459	21	12.300
Denemarken	11	10.054	3	879
Rusland-Oostz.h.	2	1.612	2	1.418
Finland	5	3.441	1	484
België	28	46.043	24	58.409
Frankrijk	66	68.895	30	23.480
Spanje	37	50.822	17	27.288
Portugal	2	836	3	1.367
Italië	12	24.987	2	3.678
Oostenrijk-Hong. Griekenland	5	6.997	—	—
Rusland-Zw. Zee	14	30.316	2	4.458
Roemenië, Bulg.	6	14.790	3	5.046
And. Midd. Zeeh.	22	37.297	17	33.337
Over. Wk. Afrika	12	19.971	5	6.491
Oostkust Afrika.	—	—	1	4.489
Zuid-Afrika	7	26.334	1	5.532
Voor-Indië	8	30.305	12	47.101
Achter-Indië	—	—	1	3.435
Ned. Oost-Indië.	5	17.781	7	27.009
And. Aziat. hav.	17	73.081	16	76.348
Australië	4	14.881	—	—
Vereen. Staten..	31	134.467	39	147.235
Midden-Amerika	4	13.128	2	6.589
Brazilië	6	16.420	—	—
Argent., Urug..	31	97.600	19	71.626
Chili	5	17.815	5	18.138
South Georgië..	1	2.832	1	—
Totaal	874	1.277.096	736	1.085.173
Periode 1 Jan.— 31 Maart. 1) . . .	2.395	3.430.110	2.180	3.109.381
Nationaliteit				
Nederlandsche..	201	312.126	218	315.730
Britsche	224	300.328	258	353.890
Duitsche	203	245.066	113	159.506
Noorsche	59	73.834	40	41.883
Belgische	3	6.713	7	3.333
Fransche	51	68.451	16	22.624
Zweedsche	35	40.573	28	27.561
Deensche	11	16.802	6	7.818
Vereen. Staten..	19	71.806	14	52.378
Andere	68	141.397	36	100.450
Totaal	874	1.277.096	736	1.085.173

1) 1913, 2.653 schepen met 3.103.790 N. R. T.

(Dirkzwager's Scheepsagentuur Maassluis.)

IJMUIDEN.

Landen van herkomst	April 1924		April 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	4	8.901	4	4.264
Groot-Brittannië	78	49.179	108	69.781
Duitschland	50	73.504	44	69.866
Noorwegen	4	1.648	3	897
Zweden	10	4.768	7	3.569
Denemarken	4	2.458	5	3.759
Finland	—	—	2	1.016
België	4	8.483	3	5.298
Frankrijk	7	6.832	3	5.236
Spanje	8	6.146	6	5.132
Portugal	3	1.484	2	1.275
Italië	1	1.731	1	514
Oostenr.-Hong., Griekenland	2	2.393	—	—
Levant	1	637	2	2.429
Rusland-Zw. Zee	1	2.081	—	—
Roemenië, Bulg.	1	2.238	—	—
And. Midd. Zeeh.	5	6.111	2	2.755
Ov. Westk. Afrika	2	4.886	2	5.631
Oostkust Afrika.	1	3.251	2	5.721
Voor-Indië	—	—	2	8.062
Achter-Indië	1	3.428	—	—
Ned. Oost-Indië.	16	65.415	7	28.915
And. Aziat. hav.	—	—	2	7.969
Vereen. Staten..	4	16.937	5	18.762
Midden-Amerika	—	—	3	7.805
Ned. West-Indië— Ned. Antillen.	5	10.336	5	10.527
Brazilië	1	1.415	2	4.839
Argent., Urug..	5	21.738	2	11.520
Chili	2	4.376	2	8.506
Totaal	220	310.376	226	294.048
Periode 1 Jan.— 30 April 1)	902	1.250.819	956	1.140.972
Nationaliteit				
Nederlandsche..	118	196.629	129	211.435
Britsche	49	58.670	45	41.450
Duitsche	29	27.783	29	17.296
Noorsche	4	3.356	6	3.083
Belgische	1	2.955	1	3.227
Fransche	2	2.389	1	1.340
Zweedsche	11	5.878	6	3.680
Deensche	—	—	5	3.433
Vereen. Staten..	1	5.084	2	8.197
Andere	5	7.632	2	907
Totaal	220	310.376	226	294.048

1) 1913, 698 schepen met 809.804 N. R. T.

(Vereenigde Scheepsagenturen van Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

ALGEMEEN ADRESBOEK

van Nederland en Nederlandsch-Indië

ten dienste van

HANDEL, NIJVERHEID, LANDBOUW EN VERKEER

Algemeene Naamlijst van Beroepen en Bedrijven

van alle Gemeenten, samengesteld naar gegevens van ruim 1100 Correspondenten

Zeventiende Druk • Uitgave 1924

Prijs f 25,—

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij Nijgh & Van Ditmar's Uitg.-Mij, Rotterdam

DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - DORDRECHT - UTRECHT - ZAANDAM

Maandstaat op 30 April 1924

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponeed		f	1.592.100,—
Deelneming in de firma's:			
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen;			
B. W. BLIJDENSTEIN Jr. te Enschede;			
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.985.000,—, waarvoor in geld gestort			6.435.000,—
waarvoor effecten gedeponeed	f	1.550.000,—	
Deelneming in bevriende Bankinstellingen	f	10.197.169,84	
waarvoor in geld gestort			7.489.969,84
waarvoor effecten gedeponeed		2.707.200,—	
Effecten van Aandeelhouders gedeponeed bij bevriende instellingen		3.000.000,—	
ten eigen gebruik		28.676.620,—	
			35.933.820,—
Kassa, Wissels en Coupons			30.891.438,84
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen			32.858.512,29
Saldo's bij Bankiers			17.331.578,43
Daggeldleeningen			2.500.000,—
Prolongatiën gegeven			10.431.355,—
Eigen Effecten en Syndicaten			10.120.826,40
Credietvereniging	f	60.321.781,07	
Af: loopende Promessen		13.800.000,—	
			46.521.781,07
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek. Crt.	f	55.337.967,09	
Af: loopende Promessen		2.981.000,—	
			52.356.967,09
Voorschotten op Consignatiën			1.950.431,24
Gebouwen			4.660.047,15
			<u>261.073.827,35</u>

CREDIT

Kapitaal	f	35.500.000,—	
Reservefonds		8.584.219,51	
Buitengewone Reserve		1.800.000,—	
Waarborgfonds Credietvereniging		5.429.820,—	
Reserve Credietvereniging		2.353.896,16	
			f 53.667.935,67
Aandeelhouders voor gedeponeed als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B:			
Effecten	f	1.583.000,—	
Contanten		9.100,—	
in Leen-Depot Effecten		34.350.820,—	
" Contanten		51.830,—	
Totaal Effecten			35.933.820,—
Totaal Contanten			60.930,—
Zieken- en Pensioenfondsen			2.009.753,37
Deposito's			39.607.931,92
Prolongatie-Deposito's			487.300,—
Saldo te ontvangen en te leveren Fondsen			394.469,37
Saldi Rekeningen Courant	f	73.474.142,33	
" " " voor gelden in het Buitenland ..		12.092.607,59	
" " " Credietvereniging		4.149.092,61	
			89.715.842,53
B. W. Blijdenstein & Co., Londen, B. W. Blijdenstein Jr., Enschede en Ledeboer & Co., Almelo			10.377.769,62
Daggeldleeningen			6.500.000,—
De Nederlandsche Bank			6.097.203,06
Te betalen Wissels			15.571.249,56
Diverse Rekeningen			649.622,25
			<u>261.073.827,35</u>